CENA LIR 30

Poštnina plačana - Sped. abbon. post. - II. gr.

GOSPODARSTVO

TRGOVINA • FINANCA • INDUSTRIJA • OBRT • KMETIJSTVO

LETO X ŠT. 238 | PETEK, 2. NOVEMBRA 1956 | TRST, UL. GEPPA 9 - TEL. 38-933

Sovjetska konkurenca na svetovnih trgih

V nemških listih se v zadnjem času čedalje bolj oglašajo pritožbe proti hudi konkurenci blaga iz vzhodnih držav na zunanjih trgih pa tudi v sami Zahodni Nemčiji. Tako so sovjetska in češkoslovaška podjetja na mednarodnem sejmu v Solunu ponujala poljedelske traktorje po mnogo nižjih cenah kakor nemška podjetja. Do podobnih pojavov pride večkrat, odkar se je pred dobrim letom pričela »ofenziva z rubljem« kakor označujejo na zahodu gospodarsko ekspanzijo z vzhoda.

Trgovci s tekstilnim blagom oziroma industrijci v Zahodni Nemčiji se zlasti pritožujejo, da prodajajo zastopniki vzhodnonemških podjetij tkanine po mnogo nižjih cenah ,kakor so cene blaga, ki ga izdelajo v Zahodni Nemčiji. Industrijci v Zahodni Nemčiji trdijo, da prodajajo zastopniki vzhodnonemških podjetij po 1,65 DM tekstilno blago, ki stane v Vzhodni Nemčiji na domačem trgu tri zahodnonemške marke in bi moralo v Zahodni Nemčiji stati najmanj 3,50 zahodne marke. Blago iz stanične volne je neki trgovec Vzhodne Nemčije ponujal Zahodni Nemčiji po 2,90 DM, medtem ko je v Vzhodni Nemčiji stalo 4 zahodne marke meter. Podjetja iz Vzhodne Nemčije ponujajo v Zahodni tudi druge izdelke kakor pisalne stroje, igračke, lončene in steklene proizvode pa tudi kovinaste izdelke po nižjih cenah.

Nemški tisk pripominja, da je takšna trgovina možna samo zaradi tega, ker država nadoknadi razliko med notranjo in zunanjo ceno. V ta namen je v državnem proračunu Vzhodne Nemčije postavka 3,82 milijarde vzhodnih mark.

Tudi na svetovnih trgih se v zadnjem času vedno bolj čuti konkurenca blaga vzhodnih držav, in sicer posebno na trgih v nerazvitih državah Azije, Afrike in Latinske Amerike. Združenja nemških tovarn strojev Verein Deutscher Maschinenbau-Anstalten) je objavilo posebno brošuro o »trgovinski ofenzivi vzhodnega bloka na trgih v nerazvitih državah«. Tam je tudi naveden naslednji primer: Na dražbi za dobavo lokomotiv Indiji na podlagi gospodarskega načrta 1956/57 so zahodnonemška podjetja postavila ceno med 35.000 in 37.400 angleških funtov za železniški stroj. Poljaki in Madžari pa so zahtevali samo 32.100, Češkoslovaška 31.850 in samo Japonska ponudba je bila nižja kakor ponudbe iz vzhodnih držav ter se je sukala okoli 28.900 funtov šterlingov. Na dražbi je bila nabava 60 parnih strojev. Nemški tovarnarji trdijo, da je izvoz njihovih železniških strojev pričel pojemati predvsem zaradi konkurence iz vzhodnih držav.

Za zdaj ni nevarnost za zahodno industrijo s te strani še tako velika, ker je delež vzhodnih držav na dobavah zaostalim državam razmeroma še nizek. Gospodarsko poročilo OZN za leto 1955 namreč navaja, da predstavljajo dobave iz vzhodnih držav nerazvitim državam v prvem polletju 1955 2,8% celotnega uvoza ,dobave iz zahodnih industrijskih držav pa so dosegle 72% vseh dobav. V letu 1953 so dobave iz vzhodnih držav znašale 2,3%.

Po nemških poročilih je zdaj tudi prof. Erhard, minister za gospodarstvo, naklonjen temu, da bi posebna mednarodna organizacija denarno podprla izvoznike, da bi laže konkurirali podjetjem iz vzhodnih držav; sicer Zah. Nemčija že podpira svoje izvoznike s posebnimi popusti in odpisi davkov ter raznimi nagradami.

Zahod v protiofenzivi

Iz hamburških gospodarskih krogov, ki zlasti pozorno sledijo gospodarskemu razvoju v sosednih vzhod. državah in Sovjetski zvezi, prihajajo razni predlogi, kako naj Zahod organizira svojo gospodarsko protiofenzivo. Tako n. pr. navaja hamburški tednik »Die Zeit« povsem konkretne predloge v ta namen. Gospodarsko razvite države, ki prejemajo gospodarsko in tehnično pomoč z zahoda, bi bilo treba po mnenju pisca organizirati in povezati s posebno ustanovo, ki naj bi bila podobna Organizaciji za gospodarsko sodelovanje v Evropi (OEEC). Ta ustanova bi bila v stiku z OEEC v Parizu in z ameriško organizacijo za zunanjo pomoč (ICA).

Iz svojih proračunov naj bi posamezne države določile zneske za izvedbo nekaterih javnih del v nerazvitih državah, kakor zlasti graditev pristanišč, železnic in drugih prometnih sredstev. Zahodne države naj bi dajale nerazvitim državam posojila po nizkih obrestih in na dolgi obrok. V ta namen bi zahodne države in ZDA lahko zbrale kapital ene milijarde dolarjev.

Mobilizirati bi bilo treba tudi zasebni kapital, ki naj bi omogočil izkoriščanje surovinskih virov v čezmorskih državah, tako n. pr., kakor je to storila ameriška jeklarska industrija v Venecueli. Možne bi bile tudi investicije mešanih zasebnih podjetij, kakor n. pr. nemško-francoskih v afriških kolonijah. Tudi v Evropi je več kapitala na razpolago, kakor bi človek mislil na prvi pogled. Že Kruppova skupina je izdelala načrt za sodelovanje zasebnih podjetij, ki naj bi se povezale v konzorcij. V ta namen bi bilo treba postaviti na nogo tudi obveščevalna središča, ki bi bila v stalni zvezi z industrijskimi združenji.

Vskladiti bi bilo treba delovanje velikih kreditnih ustanov, kakor so ameriška Export-Import Bank, Mednarodna banka za obnovo, Mednarodni denarni sklad, International Finance Corporation, kakor tudi Evropska investicijska banka, ki jo je treba še ustanoviti.

Pospeševati bi tudi bilo treba šolanje študentov in absolventov strokovnih visokih šol iz nerazvitih držav v zahodnih državah.

Z druge strani naj Zahod pošilja v čezmorske države čimveč tehnikov, učiteljev in zdravnikov. Že danes deluje v teh državah v okviru ameriškega »Technical Asistence Programme« okoli 1000 evropskih in 4000 ameriških strokovnjakov.

NEMŠKI INDUSTRIJCI V MOSKVI

Pretekli teden je odpotovala iz Zahodne Nemčije v Moskvo skupina nemških industrijcev, v kateri so predstavniki podjetij Demag, Krupp, Siemens, Mannesmann AEG in Gutehoffnungshuette.

DECENTRALIZACIJA POLJSKE INDUSTRIJE. Po načrtih nove poljske vlade naj bi se decentralizacija industrijskih in drugih podjetij izvršila tako, da bi nadzorstvo nad manjšimi podjetji prešlo od države na občine in okrajne ljudske odbore. Upravo manjših industrijskih podjetij, gradbenih podjetij in obratov za predelavo živil, ki delajo za krajevne potrebe, naj bi prevzele krajevne oblasti.

NESOGLASJE MED ITALIJO IN JUGOSLAVIJO

zaradi premoženja istrskih izseljencev

Eno izmed važnih vprašanj, o katerem so razpravljali na nedavnem sestanku predstavnikov Italije in Jugoslavije v Beogradu, je bilo tudi vprašanje likvidacije premoženja izseljencev iz bivše cone B oziroma A. Kakor znano so bila ta pogajanja prekinjena, ker se predstavniki obeh držav niso mogli zediniti glede nekaterih osnovnih točk. Sodeč po rimskih komentarjih se bo končno le našel sporazum glede na dobro voljo, ki jo kažeta obe strani.

V smislu čl. 8. londonskega sporazuma (Spomenice o soglasju), ki je bil sklenjen 5. oktobra 1954, imajo tisti, ki se odločijo za izselitev iz bivše cone A oziroma iz bivše cone B, pravico, da prenesejo svoje premično in nepremično imetje, to se pravi, da ga prodajo in da izkupiček prenesejo čez mejo. To se zgodi tako, da se ta denar vplača na posebne račune pri Italijanski oziroma Jugoslovanski banki. Saldo (razlika) obeh teh računov bi morali obe vladi likvidirati po dveh letih.

Priznati bi se v smislu londonskega sporazuma morali v enem letu po podpisu sporazuma odločiti, ali se izselijo; pozneje pa je bil ta rok podaljšan od 5. oktobra 1955 do 5. januarja 1956. Tudi rok dveh let, ki je bil določen za prodajo in prenos imetja, in ki je zapadel 5. oktobra 1956, je bil podaljšan, in sicer do 5. januarja 1957.

Kljub podaljšanju omenjenih rokov za izselitev in za prenos premoženja, se je likvidacija oziroma prodaja imetja izseljencev iz cone B tako zavlekla, da bo ob izteku roka za prenos (5. januarja 1957) po predvidevanju italijanskih komentatorjev ostala večina imetja izseljencev iz bivše cone B neprodana. Že glede na visoko število izseljencev se je v tej zvezi nakopičilo ogromno dela. Po podatkih iz italijanskih virov, se je od maja 1945 do 8. oktobra 1953, ko sta angleška in ameriška vlada objavili, da bosta cono A prepustili italijanski upravi, iz bivše cone B izselilo 17.000 prebivalcev; od 8. oktobra 1953 do 5. oktobra 1954 (dan podpisa londonskega sporazuma) se je izselilo nadaljnjih 6.560 ljudi, od 5. oktobra 1954 do septembra letošnjega leta pa 17.800, skupno torej 31.360.

Italijanski izvedenci cenijo vrednost premoženja izseljencev iz bivše cone B na desetine milijard. Doslej pa je bilo prodanega samo tega premoženja za izpod eno milijardo. Na vprašanje, zakaj je bilo prodanega tako malo imetja izseljencev bivše cone B, odgovarjajo italijanski komentatorji; ker ni bilo dovolj kupcev. Zasebniki ne razpolagajo z zadostnimi vsotami, da bi lahko kupili imetja izseljencev. Zato so italijanski pogajalci predlagali predstavnikom jugoslovanske vlade, naj bi neprodana premoženja kupile državne jugoslovanske ustanove, zadruge ali druga podjetja.

Kakor trdi poročilo milanskega časopisa »Relazioni Internazionali« iz Rima, niso jugoslovanski pogajalci na zadnjih pogajanjih v Beogradu hoteli postaviti likvidacije premoženja izseljencev na to osnovo. Po mnenju rimskega dopisnika tega časopisa ne bo ta neuspeh, ki se je pokazal pri pogajanju v Beogradu, vplival na dobre odnose, ki obstajajo med obema državama. Zato je upravičeno upanje, da se bosta obe državi sporazumeli tudi glede tega vprašanja, kakor sta poprej dosegli sporazum glede drugih.

Ali bo Trst bolj občutil tudi konkurenco Donave?

Tržaška javnost pozorno sledi razvoju konkurenčnega boja med tržaškim pristaniščem in lukami ob Severnem morju, zlasti Hamburgom in Bremenom. Vest, da so Hamburžani prevzeli drugo pošiljko 50 avstrijskih lokomotiv, prodanih v Indiji, je vnovič opozorila Tržačane na nevarnost s severa. Ta zguba je toliko bolj značilna, ker je pošiljko prvih 50 lokomotiv že odpravilo tržaško pristanišče.

Tudi Donava postaja vedno bolj nevaren konkurent Trstu, zlasti odkar je na poti popolna sprava med obdonavskimi državami. Tako poročajo nemški listi, da je prav te dni prvič po vojni neka nemška ladja zopet pristala v besarabskem pristanišču Reni. S tem je bil odprt promet na Donavi tudi nemškim ladjam tja do sovjetskih pristanišč. Nemške ladje že prevažajo po Donavi blago med pristanišči Bolgarije, Avstrije, Sovjetske zveze in Jugoslavije. Zmogljivost ladij, ki so v prometu na Donavi, se je tako povečala. Že prej so avstrijska plovna podjetja utrla pot po Donavi ladjam zahodnonemških plovnih podjetij.

Promet v Regensburgu, ki je najvažnejše zahodnonemško pristanišče na Donavi, se naglo razvija in bo letos prekosil lanskega. Doslej je promet z Avstrijo predstavljal tri četrtine prometa v Regensburgu. Velikega pomena za promet je zdaj naglo naraščanje uvoza nafte iz jugovzhodnih držav. Tako je bilo leta 1950 prepeljano skozi Regensburg komaj 300 ton nafte iz teh držav, letos bo ta prevoz dosegel že okoli 300 tisoč ton. Računajo, da bo narastel tudi prevoz jugoslovanskega, romunskega in sovjetskega blaga. Tako naj bi samo prevoz petroleja leta 1960 dal Regensburgu okoli 1 milijon ton prometa. Iz Regensburga odhaja nafta tja do črte Hof - Bamberg - Crallsheim - Stuttgart - Bodensko jezero. To se pravi, da gredo po Donavi pošiljke celo v Švico. Zaradi naraščajočega prometa s petrolejem bodo v Regensburgu povečali petrolejsko pristanišče. Skladišča v Regensburgu sprejmejo danes lahko 50 milijonov litrov nafte. Povečali jih bodo za 30 milijonov litrov. V Regensburgu nameravajo tudi obnoviti petrolejsko čistilnico, ki je obratovala že pred vojno. Za to bodo lahko dovažali petrolej tudi iz novih ležišč v Zgornji Avstriji, ki se verjetno raztezajo čez mejo na Bavarsko.

SOVJETSKO POSOJILO INDONEZIJI. V Džakarti je bil med predstavniki Indonezije in Sovjetske zveze podpisan sporazum, po katerem bo Sovjetska zveza podelila Indoneziji posojilo 100 milijonov dolarjev. S tem posojilom bodo v Indoneziji zgradili 15 industrijskih obratov in postavili osnovo za pridobivanje atomske energije v miroljubne namene. Pri graditvi teh obratov bodo pomagali sovjetski inženirji.

Znani ameriški pisatelje T. Farrell je v francoskih listih predstavil evropski javnosti demokratskega kandidata za predsedniško mesto Adlaia E. Stevensona, ki se bo na volitvah 6. novembra pomeril s sedanjim predsednikom republikancem Eisenhowerjem. Farrell je od leta 1954 predsednik ameriškega oddelka »Kongresa za svobodo kulture«.

Pisec omenja, da je Stevenson pri zadnjih volitvah (leta 1952) nastopil skoraj prislijeno kot kandidat demokratske stranke, medtem ko gre zdaj na volišče po štiriletni temeljiti pripravi. Stranka je bolje organizirana in je v boljšem finančnem položaju kakor poprej, ko je imela 800.000 dolarjev dolga. Stevenson sodi med tiste mislece, ki ne verjamejo da stopa človeštvo v dobo avtomatičnega napredka in blaginje. Politika brezbrižnosti (laisser-aller) vodi naravnost v negibčnost, ki lahko uniči učinke napredka. Demokratski predsedniški kandidat je pristaš plemenske enakopravnosti.

Adlai Stevenson je živahen in prožen človek, dostopen za razpravo, ki rad prizna svojo zmoto. Ko govori o idejah, mu beseda teče. Svoje misli razvija z lahkoto in jasnostjo, kar je redkost v ameriškem političnem življenju; vendar je boječ, skromen in rezerviran. Na svoje govore se skrbno pripravi. Mnogo časa porabi za razmišljanje in pisanje svojih govorov; rad se posvetuje s svojimi sodelavci. Ne ljubi retoričnega (govorniškega) zanosnega poleta, ki nima solidne podlage.

Stevenson se je obdal s kopico mladih somišljenikov, guvernerjev, senatorjev, poslancev, županov in razumnikov. Starejša generacija ne prihaja v demokratski stranki več do veljave, okoli njega se zbirajo mladi ljudje, ki jim ni več kakor 30-40 let. Politikom in razumnikom v demokratski stranki se pridružuje vedno več voditeljev iz sindikalnega tabora. Temu mlademu rodu je odprl pot Roosevelt s svojim gospodarskim in socialnim programom (New dealom); ti ljudje so prežeti z duhom svobodoljubnosti. Stevenson zahteva, da se poskusi z atomskimi eksplozijami prenehajo. Četudi ne bi Stevenson prodrl na sedanjih volitvah, je gotovo da si je ta generacija zagotovila velik vpliv v bodočem političnem razvoju v Združenih ameriških državah.

MED ZAH. NEMČIJO IN JUGOSLAVIJO se bodo pogajali za posojilo v višini 175 milijonov dolarjev, ki naj bi ga Jugoslavija porabila za graditev aluminijskega kombinata v Dalmaciji. Posojilo naj bi doseglo isto raven, kakor jugoslovansko posojilo od Sovjetske zveze in Vzhodne Nemčije za graditev aluminijskega kombinata v Črni gori z zmogljivostjo 50.000 ton na leto.

Jugoslovansko odposlanstvo, ki se je v Bonnu pogajalo za finansiranje aluminijske industrije v Jugoslaviji, je vodil ravnatelj Jugoslovanske investicijske banke A. Papić. Nemški industrijci so se zanimali za naraščanje proizvodnje aluminija in električne energije v Jugoslaviji ter o možnosti, da bi Jugoslavija izvažala aluminij v Zahodno Nemčijo. Kaže, da se bodo nemško-jugoslovanski razgovori nadaljevali.

Italijani o trgovini z Jugoslavijo

PROF. DELLA VOLTA OPOZARJA NA JUGOSLOVANSKI TRG

Milanski gospodarstvenik prof. E. Dalla Volta, ki je podpredsednik Italijansko-jugoslovanske zbornice v Milanu, a hkrati tudi načelnik oddelka za zunanjo trgovino Milanske trgovinske zbornice, se je na poti iz Jugoslavije, kjer je proučeval kar 48 dni gospodarske razmere, ustavil v Trstu. Na povabilo Tržaške trgovinske zbornice je pretekli petek v njenih prostorih podal zbranim tržaškim uvoznikom in izvoznikom temeljito poročilo o svojih vtisih glede na možnosti povečanja italijansko-jugoslovanske trgovinske izmenjave. Predavatelja je poslušalcem predstavil glavni tajnik Tržaške trgovinske zbornice dr. Addobbati. Dr. Dalla Volta je ostal v Jugoslaviji od Zagrebškega velesejma ter je tudi prisostvoval živahnim razpravam na sestanku Italijansko - jugoslovanske trgovinske zbornice in Jugoslovansko-italijanske trgovinske zbornice v Zagrebu.

Omenil je, da so se razmere v Jugoslaviji po njegovem zadnjem obisku leta 1955 precej izpremenile. Opazil je, da so ljudje bolje oblečeni in razpoloženi. Preusmerila se je tudi jugoslovanska trgovina; sedaj je namreč v prometu mnogo več potrošnega blaga. Zunanje trgovinske smernice niso več tako stroge in omogočajo poleg uvoza investicijskega blaga za opremo tovarn tudi uvoz večjih količin potrošnega blaga, kakor raznih strojev in naprav za gospodinjstvo in tkanin. Jugoslovansko gospodarstvo razpolaga danes z večjimi krediti v tujini, zato tudi laže izbira trge. Govornik je omenil zlasti denarna sredstva, ki bodo Jugoslaviji na razpolago na podlagi zadnjega sporazuma z Zahodno Nemčijo (150 milijonov dolarjev odškodnine in 250 milijonov mark posojila na 99 let); Jugoslavija je deležna tudi gospodarske pomoči nekaterih zahodnih držav, zlasti Amerike.

Prof. Dalla Volta je navedel podatke o razvoju jugoslovanske zunanje trgovine v zadnjem času in opozoril, da utegnejo druge države še bolj izkoristiti možnosti, ki se jim nudijo za plasiranje svojih izdelkov v Jugoslaviji, ako bi zanimanje italijanskih industrijcev in trgovcev za ta trg količkaj popustilo. Zlasti Nemci si prizadevajo, da bi utrdili svoje gospodarske postojanke v Jugoslaviji. Omenil je tudi možnosti, ki jih dajeta Jugoslaviji njena udeležba pri transakcijah v okviru Evropske plačilne zveze in prehod iz bilateralnega sistema na multilateralni. Jugoslovanski gospodarstveniki proučujejo zdaj tudi vprašanje prehoda od sedanjega sistema faktorjev, ki pogosto izredno podraži tuje blago, na carinski sistem v zunanji trgovini.

Govornik je opozoril tudi na možnosti, ki bi se lahko odprle italijanskim izvoznikom, da bi po jugoslovanskih zvezah lahko prodrli na važna tržišča v vzhodnih državah, kakor n. pr. na Kitajsko. V zaključku svojega poročila je pozval tržaške trgovce, da se bolj zanimajo za jugoslovanski trg in bolj izkoristijo svoj položaj in svoje sposobnosti, posebno še ker mnogi poznajo tudi jezik sosedov. To je tudi želja vodstva Zvezne zunanje trgovinske zbornice v Beogradu.

Predavatelj je tudi obžaloval, da ni italijansko - jugoslovanski sporazum o dobavah na kredit dovedel do nikakšne večje transakcije ter izrazil željo naj bi pristojne oblasti to vprašanje na novo proučile.

Predavanje milanskega gospodarskega izvedenca so prisotni sprejeli z velikim odobravanjem.

VPRAŠANJE TEHNIČNIH DOBAV NA KREDIT

K poročilu L. Martina o težavah, ki se pojavljajo v italijansko - jugoslovanski trgovinski izmenjavi, katero je bilo poslano listu iz Beograda, dodaja uredništvo rimskega »Il Globo« pripombo o vzrokih, ki so preprečili izvršitev sporazuma o tehničnih dobavah v vrednosti 45 milijonov dolarjev Jugoslaviji. Jugoslovanski uvozniki se pritožujejo, da so cene italijanskega blaga visoke v primeri s cenami na drugih trgih. Cene se povišajo, ker morajo italijanski izvozniki plačevati visoke obresti za nabavo denarja, s katerim lahko kreditirajo izvoz. O teh težavah bodo razpravljali na bližnjem sestanku italijansko-jugoslovanskega mešanega odbora v Rimu; temu bodo prisostvovali tudi predstavniki ministrstev za finance in zunanjo trgovino. Za rešitev tega vprašanja sta dani dve možnosti: ali Jugoslovani pristanejo na skrajšanje plačilnega roka (zdaj traja 8 let) ali se italijanski kreditni zavodi zadovoljijo z nižjimi obrestmi. Glede jugoslovanske želje, da bi se izvoz živine v Italijo povečal pripominja list, da se je že podvojil in da se zaradi obzira do italijanske živinoreje ne more še bolj povečati.

JUGOSLAVIJA ODPOVE SPORAZUM O RIBOLOVU?

»Messaggero Veneto« poroča iz Rima, da se italijanski pristojni krogi boje, da bo Jugoslavija odpovedala sporazum o ribolovu, ker ni Italija še do danes pričela izvajati sporazuma o tehničnih italijanskih dobavah na kredit. Zato zdaj v Rimu proučujejo, kako bi se dalo to vprašanje postaviti na novo podlago. Italijansko - jugoslovanski mešani odbor se sestane v Rimu 12. t. m.

Na tem sestanku bodo proučili položaj izmenjave z Jugoslavijo, zlasti pa vprašanje izvršitve sporazuma o tehničnih dobavah na kredit.

Zboljšanje jugoslovanske zunanje trgovine

Vrednost jugoslovanskega izvoza je v prvih devetih mesecih tega leta dosegla 67,2 milijarde dinarjev. Dosedanji razvoj izvoza je presegel predvidevanja po družbenem planu. V prvih devetih mesecih je bilo doseženih že 80% izvoza, ki ga predvideva družbeni plan. Izvoz v prvih devetih mesecih leta 1956 je po vrednosti za 15 milijard dinarjev večji kakor lansko leto v istem razdobju.

Med industrijskimi proizvodi je bil največji izvoz proizvodov črne metalurgije; povečal se je izvoz nekovin, izdelkov lesne industrije, kovinske, prehranjevalne in tekstilne industrije. V kmetijstvu zavzema v izvozu prvo mesto živina.

Največ jugoslovanskega blaga gre še vedno v evropske države, in sicer za 52,5 milijarde dinarjev. Tako se je izvoz v te države v prvih devetih mesecih povečal za nad 13 milijard dinarjev v primeri z lanskim letom. Na severno-ameriška tržišča je odšlo za 800 milijonov dinarjev blaga več, na azijske trge pa skoraj za 2 milijardi več. Zelo se je povečal tudi izvoz v Afriko, edino v Južno Ameriko je Jugoslavija izvozila manj blaga kakor lani.

Med uvozniki jugoslovanskega blaga zavzema prvo mesto Zah. Nemčija, drugo Italija, tretje Sovjetska zveza, četrto ZDA itd.

Uvoz blaga v Jugoslavijo se je povečal. Po vrednosti znaša 106,6 milijarde dinarjev. Po vsem tem znaša primanjkljaj v jugoslovanski zunanji trgovini v prvih devetih mesecih tega leta 39,4 milijarde dinarjev; vendar je ta primanjkljaj za 14,5 milijarde dinarjev manjši, kakor je bil v lanskem letu v tem času. Največ nabavlja Jugoslavija blaga v Združenih ameriških državah, kar je gotovo v zvezi z ameriško gospodarsko pomočjo, nato v Sovjetski zvezi. Zahodni Nemčiji, Italiji in drugih državah. Po vsem tem zavzema Italija po svojem izvozu v Jugoslavijo četrto mesto.

NARAŠČANJE IZVOZA JUGOSLOVANSKE SODE. Največja tovarna sode v Jugoslaviji je v Lukavcu. Računajo, da bo letošnji izvoz sode iz Jugoslavije rekorden. Izvoz kavstične sode bi moral biti po načrtu za 42% večji kakor lansko leto, izvoz kalcinirane pa za 150%. Sarajevsko podjetje Export-Import izvaža dve tretjini planiranega kontingenta kavstične sode in nad 50 odst. kalcinirane sode. Med kupci jugoslovanske sode so na prvem mestu Sovjetska zveza, nadalje Madžarska, Poljska, Brazilija in Romunija.

Praški velesejem bo obnovljen

Petletni načrt, ki velja na Češkoslovaškem od 1. januarja tega leta, predvideva tudi obnovitev praškega vzorčnega velesejma, ki naj bi pospeševal trgovino med vzhodno in zahodno Evropo. V Brnu je bila pred kratkim druga povojna razstava strojev. Proizvodnja strojev predstavlja na Češkoslovaškem eno tretjino vse industrijske proizvodnje in 40% češkoslovaškega izvoza. Pred začetkom razstave v Brnu so bili prvič objavljeni uradni podatki o češkoslovaški zunanji trgovini. Vrednost celotne zunanje trgovine ČSR je lansko leto dosegla 16 milijard češkoslovaških kron (1 dolar velja 7,20 kr.). Na države članice Organizacije za gospodarsko sodelovanje v Evropi (OEEC) odpade 2,5 milijarde Kčs. Med temi je na prvem mestu Vel. Britanija s 365 mil. Kčs., za njo Zah. Nemčija s 343 mil., Turčija z 291 mil., Švica z 283 mil. in Avstrija z 255 mil. Kčs. Trgovina s Sovjetsko zvezo predstavlja 35 odst. vse zunanje izmenjave in je dosegla vrednost 5,6 milijarde Kčs.

naše mnenje

Začnimo že v šoli!

Doba navadnega telefona in brzojava je že skoraj za nami, gibljemo se že v času brezžičnega občevanja, radia, televizije, atmosferskih letal in atoma, ki žene že ladje in elektrarne, a hrati poganja oblake smrtonosnih radijskih snovi v neskončne daljave. Svet res postaja spričo teh izumov, ki omogočajo prenašanje vesti, dobrih in slabih, z neizmerno brzino, majhen in pregleden. Ideje se po njem danes širijo hitreje, neprimerno hitrejše se danes prenaša in uveljavlja tudi vpliv posameznih in svetovnih organizacij.

Prav zato zanima tudi nas Tržačane volilna agitacija v Ameriki in z njo volilni programi, ki sta si jih zapisala na svoje bojne praporje Eisenhower in Stevenson, predsedniška kandidata republikanske oziroma demokratske stranke. Plemenska enakopravnost je med prvimi točkami volilnega programa obeh strank. Vsi državljani imajo enake državljanske pravice, pa naj pripadajo temu ali onemu plemenu, tej ali drugi narodnostni skupini. Tudi na volilnih shodih nastopajo beli in črni govorniki zaporedoma.

Pravica do uporabe materinega jezika doma in v javnosti je naravna pravica, ki jo otrok že prinese na svet kakor pravico do kruha in samega življenja. Vse članice Organizacije združenih narodov so svečano priznale listino o človečanskih pravicah, le z njihovo dejansko uzakonitvijo gre počasi, zelo počasi. Pomislimo samo na naš londonski sporazum!

Zanimivo je Stevensonovo mnenje o praktičnem uveljavljanju zakonskih določb glede plemenske enakopravnosti. Stevenson meni, da je predvsem potrebna plemenska enakopravnost na sodiščih; sodnik je dolžan, da zakon uporabi natančno po črki in duhu. Še bolj pomembna je Stevensonova izjava, da je treba javnost vzgajati, da bo imela smisla za popolno enakopravnost vseh državljanov.

Koliko je bilo zamujenega prav v tem pogledu pri nas na Tržaškem, na Goriškem in Beneškem! Kako vzgajajo otroke v italijanskih šolah? Večina šolnikov je še danes mnenja, da vzgojo v nacionalističnem janatizmu in odbijanju vsega, kar ni italijansko nalaga pravo rodoljubje, pravi patriotizem. Zakaj si ne bi italijanski šolniki vzeli k srcu besed predsednika Gronchija, ki je dejal, da so se nacionalisti že preživeli? Zakaj ne bi šole odprle pogled dijakom tudi v kulturo sosednih narodov? Zakaj bi jih ne spoznale s preteklostjo in resničnimi težnjami naroda, s katerim živijo v istem mestu? Zakaj bi jih ne vzgojile v vzajemni strpnosti, ako že ne v ljubezni?

Gronchijeve besede med obiskom v Trstu so pokazale, da ima tudi Italija svojega Stevensona. Da bi njegove besede le ne ostale glas vpijočega v puščavi!

VARČNOST

Sinček priteče k očetu: — Oče, rad bi ti predložil sijajen posel. V bližnjem kinu vrtijo film, ki je stal 200 milijonov frankov.

— Kaj misliš s tem?

— Čuj, ako mi daš 100 frankov, ti bom nocoj lahko pripovedoval zgodbo, ki je vredna 200 milijonov frankov.

DEFINICIJA

Šofer: najbolj nevarni del avtomobila.

DOLG POČITEK

Gospa, je dejal zdravnik, Vaš mož nima nič hujšega. Treba mu je samo popolnega počitka. Predpisal mu bom nekoliko nenavadno pomirjevalno sredstvo.

— In kolikokrat na dan naj ga vzame?

— Vam ne bo trega skrbeti, kolikokrat na dan naj ga jemlje, draga gospa. Zdravilo je za vas: štirikrat na dan.

ČISTOČA

Med vsemi živalmi, je pripomnil nekega dne Charles Nodier, so mačke, muhe in ženske tiste, ki porabijo največ časa za svojo toaleto.

Sivo nebo - sivo morje - molčeči ljudje

Vtisi s potovanja po Švedskem

II.

Vagon v katerem smo se peljali proti Stockholmu je bil brez kupejev. Razdeljen je bil le na dva dela z vmesno steno in vrati. Vsi sedeži so bili zasedeni, a kljub temu si dobil vtis, da se pelješ z nemimi ljudmi. Skoraj vsi so brali časopise ali knjige. S prijateljem sva se pogovarjala malo bolj glasno. Vsi so se začeli ozirati in nas začudeno gledati. Zdelo se mi je, kot da bi se spraševali, od kod sta pa ta dva divjaka? Že mnogo sem slišal in čital o Švedih, vendar si nisem nikoli predstavljal, da so za naše pojme tako mrtvi in nedružabni.

Po večurni vožnji se pokrajina, ki smo jo opazovali skozi okno, ni popolnoma nič spremenila. Vedno ista slika: nekaj travnikov, potem krompir, nato pa sladkorna pesa. Vmes so se vlekla podolgovata jezera, toda namesto, da bi poživila pokrajino, so jo s svojo sivo barvo kazila in ji dajala vtis močvirja. Takoj sem začel primerjati naravo z ljudmi: zdeli so se mi enako pusti. Morda sem takrat po napornem potovanju videl vse stvari bolj črne kot so, toda zdi se mi, da se nisem preveč motil. Komaj sva čakala, da zagledava Stockholm, da bi se znebila tega mučnega položaja v mrtvaškem vagonu. Proti večeru se je končno prikazal Stockholm, skoraj milijonsko mesto, v katerem živi desetina prebivalcev Švedske.

Pred postajo je že čakala dolga vrsta taksijev in potniki so vsi po vrsti potrpežljivo čakali na svoj taksi. Zanimivo je, da nobeden ni odšel peš. Taksiji so vsi luksuzna ameriška vozila.

Z zemljevidom v roki sva se napotila do mladinskega hotela. Ker nisva bila navajena na promet po levi strani, nam je bil prehod čez zelo prometne ulice skoraj smrtno nevaren. Mojega prijatelja bi bil neki taksi skoraj povozil. Vendar sva kljub tej zmešnjavi srečno prispela do hotela.

Tu nas je čakalo neljubo presenečenje: za nas ni bilo več prostora. Hotel je bil poln študentov vseh barv in narodnosti. Neki študent je imel na hrbtu narisan zemljevid svojega kontinenta, Avstralije. Upravnik hotela nas je vendar rešil iz zagate. Našel nam je še nekaj kvadratnih metrov prostora, tako da smo lahko položili blazine kar na tla. Prvo noč v hipermoderni švedski smo prebili torej na tleh! Za to najcenejše prenočišče smo morali plačati šest švedskih kron, kar je približno 720 lir. Takoj smo občutili visoki švedski standard. Vendar sva se potolažila, ko sva zvedela, da za malo boljši hotel plačaš okoli 2500 lir (15 kron) na noč.

Čeprav sva bila zelo trudna od dolgega potovanja, nas je upravnik vrgel s postelje ob deveti uri. Opozoril nas je, da se hotel zapre ob pol desetih in zopet odpre ob petih popoldan. Na policiji je bilo zopet vse polno tujih študentov, ki so se prišli prijavit in vložit prošnjo za dovoljenje za delo. V Stockholmu se ponavadi ustavi veliko število tujih študentov, da si zaslužijo kako krono, da potem lahko nadaljujejo pot in si še ogledajo Norveško in Finsko. Tujcem dovolijo delati brez velikih procedur le po restavracijah. V poletnih mesecih, ko je turistična sezona na višku ,si lastniki restavracij zaradi pomanjkanja delavcev, pomagajo na tak način, da zaposlijo veliko število študentov, ki po navadi brišejo ali pomivajo posodo in kaj pomagajo v kuhinji. Lani so ti študentje celo hoteli organizirati stavko, ker so jim v primeri z prejšnjim letom znižali plače. Tisti, ki jim ugaja življenje v Stockholmu, ostanejo tu tudi tri mesece. To je najdaljši čas, ki ga lahko prebiješ na Švedskem brez posebnega dovoljenja. Ko sva prišla na vrsto, da bi se prijavila, je ljubka plavolaska tudi nama z vljudnim nasmehom predložila v podpis izjavo, s katero se moraš obvezati, da boš najkasneje v treh mesecih zapustil švedski Eldorado. Istočasno sva tudi zaprosila dovoljenje za delo, ki sva ga potem dobila v dveh dneh.

Ta dva dni sva hotela izkoristiti za ogled mesta. Že na prvi pogled se prepričaš, da je Stockholm velemesto. Po stockholmskih ulicah kroži čez stotisoč avtomobilov. Cestni promet je izvrstno urejen; saj dopušča vozilom polno hitrost. Podzemeljska železnica (metro) te hitro prepelje z enega konca mesta na drugi. Trolejbusne in avtobusne proge nosijo številke tudi nad 100. Križišče Slusen je pravo čudo gradbene tehnike. Tu se križajo druga pod drugo avtomobilske ceste, tramvajske proge in hodniki za pešce.

Staro mesto, ki je pravzaprav otok, se razteza med dvema nasprotnima obalama, na katerih je zrasel novejši del mesta. Za staro mesto ne pravijo samo, da je »srce Stockholma«, ampak tudi »srce Švedske«. Od tod so švedski kralji sedem stoletij vladali Švedski. Staro mesto je prava zakladnica dobro ohranjene stare arhitekture, iz zgodnjega srednjega veka. Tu so impozantna kraljeva palača, plemiška hiša in parlament. Vsa ta stara arhitektura je masivna in težka kot temno in skoraj vedno oblačno nebo, ki daje tudi morju neprijazno sivo barvo. Kakšna razlika med tem morjem in našim sinjim Jadranom! Koliko lepši bi bil Stockholm, če bi ga obdajalo naše morje!

Neka cerkev nas je privabila s svojim nenavadnim pročeljem. Hotela sva si ogledati tudi notranjost. Takoj, ko sva vstopila, je že bil pri naju duhovnik, ki je zelo vljudno zahteval za vstopnino kar eno krono in pol. Ko je neki turist fotografiral oltar, je zopet pristopil k njemu duhovnik, ki je zahteval pristojbino za fotografski posnetek. Potem sva zavila še proti narodnemu muzeju in upala, da bo vsaj tam prost vstop. Toda tudi tam sva ob vhodu plačala 50 ore. Za ta denar sva si lahko ogledala le vhodno vežo, ker sva že pri vstopu v drugo dvorano plačala zopet 50 ore. Za vstop v vsako nadaljnjo sobo bi morala plačati isto pristojbino, toda rajši sva jo zavila proti izhodu, za kar hvalu Bogu, nisva plačala nič.

**

PO SVETU

POLITIČNE SPREMEMBE NA POLJSKEM. Vstaja nezadovoljnega delavstva v Poznanju, ki je zahtevalo zboljšanje delovnih pogojev je sprožila tudi nov političen razvoj. V vodstvu poljske delavske stranke so bile izvršene važne spremembe. Glavnega tajnika Ochaba je zamenjal Stalinov nasprotnik Vladimir Gomulka in iz vodstva je bil izločen gen. Rokosovski, ki je sicer po rodu Poljak, a je poprej služil v sovjetski vojski. Predsednik vlade Cirankijević je ostal na svojem mestu, prav tako gen. Rokosovski kot vojni minister, vendar je bil temu za pomočnika imenovan gen. Spihalski, ki je zagovornik popolnoma neodvisne Poljske. Gomulka je leta 1948 podpiral Tita proti Stalinu. Zato je končal v ječi. Opisujejo ga kot komunističnega idealista, ki hoče ohraniti neodvisnost Poljske; v gospodarski politiki zahteva več obzirnosti do kmetov. Kardinal Višinski, ki je bil konfiniran v stanovanju izven Varšave, je bil popolnoma osvobojen.

ZAPLETLJAJI NA MADŽARSKEM. Zamenjava vodstva komunistične stranke na Madžarskem se je izvršila prepočasi, da bi lahko preprečila izbruh splošnega nezadovoljstva v deželi. Za odkritim Stalinovim pristašem Rakosijem, ki je dal umoriti Titovega somišljenika Rajka, je prevzel mesto glavnega tajnika Geroe. Javnost je zahtevala naj oblast prevzame Nagy (izgovori Nadž). Ta je odkrit zagovornik destalinizacije. V Budimpešti je prišlo do krvavega upora, ki ga Nagy, ki je medtem postal predsednik vlade, ni obvladal. Posegle so vmes sovjetske čete. Po madžarskih poročilih je bilo 13.000 Madžarov mrtvih in ranjenih, Rusov pa je bilo 2500 ubitih in 5.000 ranjenih. Uporniki so obesili bivšega notranjega ministra Farkasa in njegovega sina. Nagy je sestavil vlado na širši osnovi, v kateri sodelujejo tudi nekomunistične stranke. Med temi se zopet organizira socialdemokratska stranka in stranka malih kmetov. Kardinal Mindszenty je bil izpuščen. Nova vlada je odpovedala varšavski sporazum s sovjetsko vlado in njenimi zaveznicami ter proglasila Madžarsko za nevtralno. V zadnjem času prihajajo na Madžarsko nove sovjetske čete.

NAPAD NA EGIPT S TREH STRANI. Preteklo nedeljo je izraelska vojska nenadoma napadla Egipt in pričela prodirati proti Sinajskemu polotoku. Angleži in Francozi so takoj nato poslali Egipčanom ultimatum, da se morajo umakniti od Sueškega prekopa, češ da bodo angleške in francoske čete zavarovale prekop pred Izraelci. Egipčani so ultimatum odbili. V sredo popoldne so angleška in francoska letala pričela bombardirati egiptovska letališča. Egipčani trdijo, da so bombe v Kairu ubile 8 oseb. Svetovna javnost ima vtis, da so Izraelci, Angleži in Francozi bili poprej o vsem dogovorjeni. Na predlog Jugoslavije je bila sklicana izredna glavna skuščina Organizacije združenih narodov, ki je pozvala napadalce, naj prenehajo z operacijami proti Egiptu. Amerika se ni postavila na stran Anglije in Francije.

MEJA NA ODRI IN NISI NAJ OSTANE! V odprtem pismu na uredništvo londonskega »Timesa« predlaga prof. političnih ved P. Reynolds, naj sedanja poljsko-nemška meja na Odri in Nisi ostane. Angleška zunanja politika naj se ne ozira na pretirane nemške zahteve. Prav v tem trenutku je nemški kancler Adenauer napravil nerodno potezo in zahteval spremembo te meje. S takšnimi zahtevami si bo Zahod odbil Poljake. Ob novi meji se je že naselilo okoli 7 milijonov Poljakov. Nemcem je treba povedati, da so oni Hitlerjevo vojno manj plačali kakor Angleži, katerih gospodarska, imperialna in diplomatska moč je pretrpela veliko izgubo. Nemške izgube so neprimerno manjše kakor zgube Poljakov. »Frankfurter Allgemeine Zeitung« piše, da je po izjavi krožka vzhodnonemških znanstvenikov jugoslovanska komunistična stranka sklenila podpreti gledišče Poljakov glede meje na Odri in Nisi.

MED SOVJETSKO ZVEZO IN ZAH. NEMČIJO. »Die Welt« pozdravlja sporočilo zahodnonemške vlade Sovjetski zvezi, da bi rada končno razčistila odnose z Moskvo. Sovjetska vlada je na to takoj odgovorila s tem, da je imenovala novega poslanika v osebi Smirnova, ki je že v Bonnu. List poziva nemško vlado, naj sporazumno s prizadetimi vladami čimprej poskrbi za imenovanje stalnih trgovinskih delegacij na Poljskem, Češkoslovaškem, Madžarskem, v Romuniji in Bolgariji.

Mednarodna trgovina

Tržaški lesni trg

BOLJŠA KONJUNKTURA ZA JUGOSLOVANSKI LES

Za jugoslovanski trdi les je na tržaškem trgu dobra konjunktura. Italijanski odjemalci povpraševajo po tem blagu zaradi večje potrošnje v tem času. Zaloge lesa so splošno precejšnje. Naravne bukovine je nekoliko manj, medtem ko je parjene dovolj na zalogi. Tudi hrastovine vrste III je več na mestu proizvodnje, le da je po mnenju italijanskih odjemalcev nekoliko predraga. Po jugoslovanskem blagu je tudi večje povpraševanje s strani Holandije in V. Britanije. Vendar letos niso kupčije z V. Britanijo dosegle raven kupčij v prejšnjih letih. Belgija se prav tako zanima za jugoslovansko blago, predvsem za prvovrstno blago; v tem pogledu ne zaostajajo niti levantske in afriške države. Cene lesa so ostale zaradi boljše konjunkture na prejšnji ravni.

OLJE

FIRENZE. Olivno olje extra do največ 1% kisl. 820-830, do največ 1,50% kisl. 790-820; do največ 2,50% kisl. 740-790, do največ 4% kisl. 660-740; dvakrat rafinirano tipa »A« 600-610, tipa »B« 475-480; prvovrstno semensko olje 405-410; olje iz zemeljskih lešnikov 415-420.

BOMBAŽNA BORZA V BREMENU. Pretekli teden so na borzi v Bremenu zopet uvedli terminske kupčije z bombažem. Svečanosti je prisostvoval tudi nemški minister za gospodarstvo.

POLJSKA BI RADA DRAŽE PRODAJALA PREMOG. Angleški listi poročajo iz Varšave, da se Poljakom zdi prenizka cena, po kateri prodajajo po več milijonov ton premoga na leto Sovjetski zvezi. Zahodnim državam bi premog lahko prodajali draže, in sicer v zameno za pšenico. Poljaki potrebujejo danes okoli 1 milijon ton pšenice iz tujine.

PODRAŽITEV ČASOPISNEGA PAPIRJA

Na sestanku med predstavniki industrije papirja, izdajateljskih založb in Medministrskega sveta za cene so sklenili, da zvišajo ceno časopisnega papirja, in sicer za 50 stotink pri kilogramu. Proizvodnja časopisnega papirja v Italiji je zadovoljiva. V tekočem letu se je stalno večala, tako da je indeks proivodnje dosegel v mesecu juliju 221 (osnova leta 1938 je 100) proti 186 v istem mesecu lanskega leta. Uvoz surovin za izdelovanje papirja je v prvih sedmih mesecih tega leta dosegel višek, in sicer 1,588.315 stotov proti 1,468,410 stotov v istem razdobju lanskega leta. Vrednost teh dobav je dosegla 12 milijard lir proti 11,837,1 milijarde v prvih sedmih mesecih l. 1955.

Izvoz papirja in lepenke se je v prvih sedmih mesecih tega leta povečal za 36% v primerjavi z istim razdobjem lanskega leta. Do 31. julija so izvozili 8.774 ton (lansko leto v istem razdobju 6.757 ton).

PO PODRAŽITVI PREMOGA IN JEKLA

Zadnjič smo kratko poročali o nameravani podražitvi jekla v državah-članicah Premogovne in jeklarske skupnosti. V drugi polovici oktobra se je podražil tudi premog. Nemško jeklo se je do sedanjega poviška, ki znaša povprečno 32 nemških mark pri toni, prodajalo še vedno po ceni, ki je veljala v letu 1953, ko je bil ustvarjen skupen trg Montanske unije. Nemški izvedenci poudarjajo, da je nemški premog še vedno najcenejši v državah Montanske unije.

Najnovejša podražitev znaša 4,10 DM za premog, 5,90 DM za koks, 6,60 DM za koks za visoke peči in okoli 8 DM za livarne. Računajo, da bodo letos v Zahodni Nemčiji pridobili okoli 5 milijonov ton več premoga kakor lansko leto, in sicer zaradi popolnejše mehanizacije, večje storilnosti rudarjev, zaradi povišanja rudarskih nagrad in zaradi povečanja števila rudarjev. V začetku oktobra 1956 je v nemških premogovnikih delalo 10.000 rudarjev več kakor lansko leto.

Glede poviška cen jekla navajajo naslednje podrobnosti: Jeklo Thomas povišek 26,50 DM pri toni, Siemens-Martin 38,50 DM (za 4,34%). Tudi cena jekla iz nemških jeklarn je nižja kakor v ostalih državah Montanske unije. Cene starega železa so se do letošnjega poletja od leta 1953 povišale za 30%, cene premoga za 15% in cene železne rude za 10%. Po juliju tega leta je cena koksa narastla za 10%, prav tako so se povišale cene železne rude in prevoznine.

PODRAŽITEV PREMOGA V ITALIJI

V novembru se bo ameriški premog podražil v Italiji za 450 lir pri toni. Že lansko leto je Italija povečala uvoz ameriškega premoga, ker ni bilo na razpolago dovolj premoga v Evropi. Nabava ameriškega premoga je presegla 50% vseh nabav premoga. Podražil se bo tudi premog iz evropskih premogovnikov. Podražitev ruskega antracita bo znašala 60 lir pri toni., podražitev jugoslovanskega (raškega) premoga 150 lir in poljskega 100 lir pri toni. Računajo, da se bo nemški premog podražil za 600 lir pri toni, ker so nemški premogovniki postavili višje cene za države Montanske unije.

EGIPTOVSKI RIŽ ZA NEMČIJO. Zahodnonemški trgovci so kupili v Egiptu 2.000 ton riža. Ta nakup je v zvezi z znižanjem cene, ki je posledica posebnega odloka egiptovske vlade.

POLOŽAJ GORIŠKEGA GOSPODARSTVA

Milanski »Il Sole« poroča iz Gorice, da se je položaj gospodarstva v goriški pokrajini po mnenju trgovinske zbornice v Gorici celotno ustalil ter je dokaj zadovoljiv, in to na področju industrije, trgovine in kmetijstva. Nastopilo je delno mrtvilo le v predilnici. Tuja konkurenca tudi ovira razvoj proizvodnje kovinske embalaže. V gradbeništvu ni bilo opaziti posebne živahnosti. Še vedno je kritičen položaj ene izmed dveh tovarn konzerv, ki je še vedno zaprta. Druga tovarna se bo povečala in se bo lotila konzerviranja rastlinskih proizvodov.

ITALIJA - JUGOSLAVIJA

ITALIJA NUDI

Konfekcija muška:
S.I.G., Trst, Via G. Pedone 18.
Rublje muško:
Enrico Macchi, Verona, Via Barchetta 7.
Agrumi:
Salvatore Guttadauro, Palermo, Via Emerico Amari 83-a.
Traktori za poljoprivredu i cestogradnju:
Successori e F.lli Wetzler, Trst, Casella Postale 480.
Vespe i Lambrette rabljene:
Moto export Company, Milano, Via Speronari 7.
Tekstil:
Fas-tex, Prato, Piazza Cardinale Niccolo 4.
Mjenjači brzine hidraulički:
Scipioni, Bologna, Via Pignattari 1.
Pluto:
Sugherificio italiano, Milano, Piazza Meda 3.
Instalacije za rotacione busole:
Microtecnic, Trst, Via Coroneo 8.
Pribor i dijelovi za motorna vozila:
Autoforniture Italine, Torino, Via Marco Polo 4.

ITALIJA TRAŽI

Drvo grabovo bijelo i crveno:
Ditta Zavaglia Andrea, Novi Ligure, Via de Ambrosis.
Čelik u listovima i u ingotima:
A. S. Naviwalla, Milano, Hotel Regina, Via S. Margherita 16.
Pulpe voćne:
Banca d'America e d'Italia, Legnano, Via Dei Fulgidi 7.
Koža za brisanje karoserija:
Autoforniture Italiane, Torino, Via Marco Polo 4.

LA JUGOSLAVIA DOMANDA

Spazzaneve, macchine da cucire, strumenti di precisione:
»Standard«, Zagreb, Gajeva 55.

LA JUGOSLAVIA OFFRE

Case prefabbricate da abitazione, da ufficio ecc.:
»Jugomont«, Zagreb, Horvaćanska 29
Bilance automatiche per grano, per riempire sacchi e per misurare il latte:
»Tovarna tehtnic«, Celje.
Isolatori di linea a bassa ad alta tensione:
»Fabrika elektroporcelana«, Novi Sad, Miljanova 15.
Accumulatori per veicoli, telefoni ed apparecchi radio:
»Munja«, Zagreb, Vrbanićeva 58.
Prodotti di carne secca e conserve:
»Sljeme«, Sesvete.

NAČRTI KRŠČANSKE DEMOKRATSKE STRANKE. Glavni odbor krščansko demokratske stranke v Italiji je za glavnega tajnika stranke zopet izbral g. Fanfanija. Vodja liberalne stranke Malagodi je v »Tribuni« napisal, da ne sme krščanska demokratska stranka pridobiti monopola na oblasti. Po njegovem mnenju je zadnji kongres stranke pokazal, da bi si demokristjani na prihodnjih volitvah radi pridobili absolutno večino. Ker se že začenja volilna agitacija, naj volivci volijo proti levičarjem, a tudi proti monopolu krščanske demokratske stranke.

Med Italijo in tujino

PREKLIC PREPOVEDI UVOZA ŽIVINE

V začetku leta 1953 je visoki komisariat za higieno in javno zdravstvo v ogib širjenja kužne afte prepovedal uvoz prežvekovalcev in prašičev ter svežega, ohlajenega in zmrznjenega mesa teh živali iz vseh evropskih držav razen iz Anglije, Holandske, Irske, Jugoslavije in Švedske. Pozneje je bila prepoved preklicana za uvoz iz Avstrije, Belgije, Francije, Luksemburga, Madžarske, Zahodne Nemčije, Norveške, Portugalske, Romunije in Španije.

Z odlokom z dne 28. 9. 1956 je bila omenjena prepoved s takojšnjo veljavnostjo na splošno preklicana in je torej odslej mogoč uvoz živine, drobnice in prašičev iz vseh evropskih držav, seveda v okviru obstoječih trgovinskih sporazumov in nekvarno drugim veterinarskovarstvenim predpisom.

PRIJAVA TERJATEV PROTI INOZEMCEM

Novi devizni predpisi iz meseca junija letos nalagajo vsem, ki v Italiji stalno prebivajo, da morajo prijaviti Italijanski banki ali drugi pooblaščeni banki terjatve, ki jih imajo ali ki jim nastanejo proti deviznim inozemcem; prijava se mora opraviti na posebnem obrazcu v 15 dneh po njenem nastanku. Cambital je z okrožnico A-19 z dne 10. oktobra odredil, da se morajo terjatve ponavljajočega se značaja, ki izvirajo iz uslug ,kakor n. pr. prevoza, posredovanja itd., in ki so zato podvržene stalnemu izpreminjanju, prijaviti samo enkrat na leto do konca januarja in sicer po stanju na dan 31. decembra preteklega leta.

— —

TRGOVINA Z ZDRAVILI. Cene farmacevtskih izdelkov so na italijanskem trgu kakor tudi na zunanjih trgih precej stalne. Nihanje je le malenkostno. Čvrste so posebno cene hormonov in sulfamidov. Navaden sulfamid stane v Italiji 1400-1450 lir kg, to je prav toliko kakor prejšnji mesec. Kofein ima tudi čvrste cene, kar je v zvezi s težnjo za podražitvijo kave. Prejšnji teden je kofein stal okoli 4.000 lir kg. Cene vitaminov so se ustalile. Vitamin C se je prodajal izpod 9.000 lir za kg.

GOSPODARSKI VZPON MARIBORA

Pregled najpomembnejše industrije

Maribor, oktobra

Maribor je veljal že pred vojno za živahno mesto, ki je po svojem razgibanem in sproščenem življenju privlačevalo temperamentnejše Slovence. Naši Primorci se v nobenem slovenskem mestu niso tako dobro počutili kakor v Mariboru. Pritegovala jih ni tja le vinorodna okolica in vabljiva panorama mesta, marveč tudi samo mestno življenje, ki je bilo od nekdaj bolj razgibano in živahno kakor v drugih slovenskih mestih v notranjosti, da o resni in mrki Ljubljani niti ne govorimo. Tisti, ki radi vse primerjajo, so Mariboru dali vzdevek »slovenski Meran«, s čimer so predvsem hoteli poudariti njegovo prekrasno lego, hkrati pa žlahtnost rodovitne okolice, kjer uspeva vinska trta in sadje vseh vrst.

Toda Maribor ni samo središče rodovitne poljedelske okolice, temveč tudi pomembno industrijsko središče, zlasti na področju tekstilne industrije. Že pred vojno so ga včasih imenovali tudi »slovenski Manchester«, kar je bilo seveda močno pretirano, vendar je ta vzdevek upravičeno opozarjal na pomen Maribora v slovenskem industrijskem razvoju in na stopnjo njegove industrializacije v slovenskem merilu. In če se je po drugi svetovni vojni prebivalstvo te naše »severne metropole« skoraj podvojilo, mestno območje pa nenavadno razširilo, je treba to predvsem pripisati prav izrednemu industrijskemu razmahu, ki ga je Maribor doživel v povojni Jugoslaviji.

REVIJA MARIBORSKE INDUSTRIJE

Že pred drugo svetovno vojno so razstave v okviru »Mariborskega tednа« ponazarjale industrijski razvoj mesta in mu dajale poudarek. Po vojni je Maribor obnovil tudi to svojo tradicijo — to pot še z večjo upravičenostjo in še z večjim uspehom. Kratek pregled najpomembnejše industrijske ustvarjalnosti nas o tem brž prepriča.

Na območju mariborskega okraja deluje po zadnjih podatkih nič manj kot 692 gospodarskih podjetij, od katerih jih spada v pristojnost okraja 370, v pristojnost občin pa 322. Čeprav je tudi v bližnji in širši okolici Maribora (Slov. Bistrica, Ruše, Ravne, Mežica, itd.) nekaj nadvse pomembnih industrij, pa je vendarle vsa glavna industrija okraja osredotočena v Mariboru samem, njegovih predmestjih in najbližjih krajih. Naj navedemo v dokaz samo nekaj najbolj znanih imen s področja **kovinske in strojne industrije:** Metalna, Industrija kovinskih izdelkov, Hidromontaža, Mariborska livarna, Delavnica železniških vozil, Tovarna avtomobilov TAM, Tovarna poljedelskih strojev, Tovarna termoelektričnih proizvodov itd. Metalna, TAM in Hidromontaža spadajo nedvomno med najbolj znana podjetja te stroke ,izmed katerih sta zadnji dve popolnoma novi.

Vzdevek »slovenski Manchester« pa si je Maribor že pred vojno pridobil s svojo **tekstilno industrijo,** ki šteje danes sedem večjih podjetij v mestu, dve pa še v okraju. Izmed mariborskih tekstilnih podjetij naj navedemo vsaj MTT, TVVI (Tovarno volnenih in vigogne izdelkov), Predilnico in tkalnico, Tovarno pletenin in konfekcije in »Svilo«.

Mimo teh dveh temeljnih industrijskih panog pa je Maribor znan še po nekaterih drugih vejah industrijske dejavnosti. **Lesno industrijo,** predstavljajo podjetja: LIP Maribor, Oprema, Tovarna pohištva Pobrežje in še nekatera. Mariborska »Oprema« izdeluje pohištva tudi za izvoz in si je pridobila na tujih trgih že tolikšen ugled, da odpade na izvoz ena četrtina celotne realizacije podjetja.

Od ostale industrije je z znanim podjetjem »Zlatorog« (milo in kozmetična sredstva) zastopana **kemična industrija,** vtem ko je v bližnjih Rušah znana Tovarna dušika; s Tovarno čevljev Maribor **usnjarska industrija,** s Tovarno mesnih izdelkov Košaki **živilska industrija** itd. Omeniti pa bi bilo treba vsaj še Tovarno **umetnih brusov** in Elektrokovino kot podjetje s področja **elektroindustrije.**

DOHODKI IZ INDUSTRIJE

Pomen posameznih industrijskih panog za gospodarstvo mariborskega okraja je približno razviden iz tehle podatkov o dohodku, ki jih povzemamo po poročilu Tineta Laha na plenumu OSS z dne 30. 7. 1956 (v dinarjih):

Kovinska industrija	35.724.703.815
Industrija gradb. mater.	375,921.374
Lesna in celulozna ind.	2.927,540.588
Tekstilna industrija	20.639,887.854
Živilska industrija	2.344,933.825
Ostala industrija	1.119,560.355

Že iz teh podatkov dovolj jasno sledi, kolikšnega pomena sta kovinska in tekstilna industrija v gosopadrstvu Maribora in njegovega okraja. Obe ti dve industrijski panogi prispevata poleg kmetijstva glavni delež tudi k **izvozu iz mariborskega okraja,** kajti v strukturi izvoza v tujino čedalje bolj prevladujejo končni izdelki, kar je seveda predvsem zasluga mariborskih industrijskih podjetij. O izvoznih prizadevanjih in uspehih mariborskih industrijskih podjetij bomo pisali še posebej .To pot smo hoteli opozoriti tudi na zunanjetrgovinske uspehe mariborske industrije, kar le še povzdiguje njen pomen v gospodarskem življenju Maribora in njegovega okraja. Mirno lahko rečemo, da se mariborska industrijska podjetja (predvsem kovinska in tekstilna) tudi v tem pogledu uvrščajo k dviganju našega industrijskega ugleda v tujini in hkrati dokazujejo, da naša gospodarska moč nenehno raste. Vedno večji pomen mariborske industrije v slovenskem in jugoslovanskem izvozu v tujino potrjujejo v zadnjem času tudi nešteti obiski tujih interesentov, ki na svoji poslovni ali informativni poti po Jugoslaviji navadno ne opuste priložnosti, da si ogledajo tudi Maribor in njegovo industrijo.

B. V.

RAZVOJ JUGOSLOVANSKE INDUSTRIJE

Po podatkih Zveznega zavoda za statistiko v Beogradu je celotna industrijska proizvodnja v prvih osmih mesecih tega leta napredoval v primeri z istim razdobjem lanskega leta. Ako postavimo proizvodnjo lanskega leta (v prvih osmih mesecih) na 100, so letos dosegli v Jugoslaviji indeks 107. Razvoj v posameznih panogah: elektroenergije 114, premog 110, nafta 105, črna metalurgija 111, barvasta metalurgija 110, nekovine 105, kovinasta industrija 103, elektroindustrije 114, kemična industrija 119, gradbeni material 94, lesna industrija 99, papir 144, tekstil 102, usnje in obuvalo 111, gumi 115, prehranjevalna industrija 103 in tobak 111.

Kulturna in gospodarska organizacija Južnih Tirolcev

Južni Tirolci so stoletja živeli pod Avstrijo združeni s svojimi rojaki na ostalem Tirolskem. V njihov prid je avstrijski zunanji minister sklenil leta 1946 znani sporazum z De Gasperijem. Diplomatsko bitko vodi danes za njihove pravice Avstrija. Kljub temu nastaja vprašanje: ali se Južni Tirolci čutijo Avstrijce ali Nemce. Po svojih vtisih menim, da se čutijo bolj Nemce. Zato narodnostno opredelitev moramo iskati razloge v davni preteklosti. V 6. stoletju so namreč prišli iz Bavarske čez Brenner Bajuvari, ki so se po dolgotrajnih bojih dokončno naselili na Južnem Tirolskem konec 8. stoletja. To germansko pleme ni bilo dovzetno za latinsko kulturo in tako so ti predniki Južnih Tirolcev ohranili nemški jezik in svoje običaje do danes.

TISK, RADIO, KULTURNO UDEJSTVOVANJE

Iz podnaslova lista »Dolomiten« je razvidno, da je to dnevno glasilo Južnih Tirolcev. Vsekakor pa je »Dolomiten« tudi glasilo Južnotirolske ljudske stranke. Nemci imajo vrsto kulturnih in podpornih organizacij, od katerih naj omenim »Deutsche Schulhilfe« (nemsko šolsko pomoč). Zelo delavna je tudi duhovščina, ki poleg obredovanja v nemškem jeziku aktivno nastopa na narodnostnem področju.

Mnogo bi lahko pisali o kulturnem udejstvovanju te narodnostne skupine. V ilustracijo naj le navedem, da so pogosta gostovanja kulturnih delavcev iz Avstrije in Nemčije. Tako so na primer pred nedavnim izvajali v bocenski župni cerkvi Beethovnovo mašo v C duru; pri tem so skupno nastopili domači glasbeniki in cerkveni zbori iz Bocna in Brixna ter pevci iz Stuttgarta in Innsbrucka. V kinematografih vrtijo italijansko in nemškogovoreče filme.

Tudi na bocenski radijski postaji so oddaje v nemškem jeziku. Postaja Bocen 1 oddaja nacionalni program, na postaji Bocen 2 so nemške oddaje, oddajnik Bocen 3 pa je povezan s postajami tretjega programa. Nadalje deluje tudi oddajna postaja na ultrakratke valove, imenovana Bocen III. Poleg programov v nemškem jeziku lahko slišimo na bocenskem radiu tudi **ladinsko oddajo.** Naj še omenim, da ne gleda dnevnik »Dolomiten« s prevelikimi simpatijami na oddaje, ki so namenjene manjšinam; sicer ne bi bil v eni izmed zadnjih številk pisal o »tako imenovanem« nemškem bocenskem radiu in o »tako imenovani« ladinski oddaji.

GOSPODARSKI PROFIL MANJŠINE

Govorili smo že o gospodarski neodvisnosti teh Nemcev. Skoraj 90% vsega poljedelstva, sadjarstva in vinogradništva bocenske pokrajine je v rokah Južnih Tirolcev. Nadalje jim pripada večina gozdov in lesne industrije ter skoraj vsi hoteli in drugi gostinski obrati. Zato je tudi razumljivo, da kontrolirajo Južni Tirolci obrt in trgovino. Nasprotno pa je zelo velik del industrije v italijanskih šolah odkar so že v Mussolinijevih časih prenesli v Bocen nekatere italijanske tovarne, ki so privabile tudi množice italijanskega delavstva. Med industrijskimi obrati, katerih lastniki so Južni Tirolci, naj omenim predvsem tekstilno industrijo, ki izdeluje znani »loden« in volnene tkanine (Chiusa - Klausen, Brunico - Bruneck), bombažno predilnico v Sv. Antonu pri Bocnu ter tovarne marmelade, sadnih sokov in kandiranega sadja v Lana in Bressanone - Brixen.

V Južnem Tirolu obstajajo nadalje gospodarske ustanove z narodnostno mešano upravo, v katerih so zaposleni skupni interesi Italijanov in Južnih Tirolcev. Eden takih primerov je bocenski velesejem. V upravi bocenskega velesejma so predstavniki obeh narodnosti, predsednik pa je comm. dr. Walter von Valther, torej Nemec.

Če primerjamo splošne gospodarske razmere na Južnem Tirolskem z gospodarstvom ostalih italijanskih pokrajin, ugotovimo, da je gospodarska raven tega ozemlja na zelo visoki stopnji.

Leta 1952 je znašal v Italiji celotni narodni dohodek 7657 milijard lir. Istega leta je imela bocenska pokrajina 71 milijard 482 milijonov lir dohodka. Če porazdelimo ta znesek na vse prebivalstvo, ugotovimo, da je leta 1952 povprečni letni dohodek vsakega prebivalca italijanske republike dosegel 163.800 lir, posamezni prebivalec Južnega Tirola pa je imel 209.500 lir povprečnih letnih dohodkov. Potemtakem je v tej lestvici Južni Tirol na 15. mestu, dočim ima prvenstvo milanska pokrajina (376.600 lir), a na zadnjem mestu je pokrajina Lecce s 56.300 lirami povprečnega letnega dohodka vsakega prebivalca.

Južni Tirol črpa največ svojih dohodkov iz industrije, trgovine in prevoznih podjetij, in sicer 52,4% celotnega dohodka. Na drugem mestu so dohodki kmetijstva (30,4%); slede dohodki javne uprave (11,7%), nato ostale gospodarske panoge (5,5%). Po svojih prihrankih je bocenska pokrajina zasedla drugo mesto.

V Južnem Tirolu ne občutijo brezposelnosti v tolikšni meri kakor drugod po Italiji, saj je manjša od povprečne ravni v državi.

Gospodarsko središče Južnega Tirola je Bocen, kjer je sedež večine industrijskih, obrtniških in trgovinških podjetij. Poleg tega je Bocen tudi glavno mesto bocenske pokrajine ter politično in kulturno središče tridentsko - južnotirolske dežele.

Izrednega pomena je zemljepisna lega Bocna, ki pospešuje blagovno izmenjavo med Južnim Tirolom in ostalimi predeli Italije ter državami onkraj severne državne meje. Skozi Bocen pelje važna trgovska pot, ki veže Italijo z državami srednje in severne Evrope. Že zgodovinske listine iz leta 1028 govore o mednarodnem trgovanju, ki je bilo takrat že močno razvito v Bocnu. V tem mestu so bili trgi (»Fora Bozani«), katere so v velikem številu obiskovali tuji trgovci. Na srednjeveške trgovine nas še dandanes spominja znamenita ulica Portici ali Laubengasse, kakor ji pravijo Nemci, v kateri so se v preteklih stoletjih zbirali italijanski in nemški trgovci. Sedaj pa vabijo pod oboki starinskih stavb razmeščene izložbe bogatih trgovin domače in tuje kupce.

Podjetja, ki se bavijo z zunanjo trgovino, poslujejo skoraj izključno v Bocnu. Približno polovica vsega inozemstvu namenjenega blaga odhaja iz glavnega mesta Južnega Tirola. Največji delež na uvoznih artiklih imata les in živina. Iz inozemstva uvažajo v Južni Tirol razne poljedelske stroje, v precejšnji količini pa tudi umetna gnojila in sredstva za pokončavanje insektov. Najvažnejše izvozno blago sta sadje in vino. Sadje, predvsem jabolka, kakor tudi vino razpošiljajo iz Južnega Tirola v najbolj oddaljene dežele sveta.

Ing. M. P.

(Se nadaljuje)

DENAR

ZMANJSANJE ITALIJANSKEGA DENARNEGA OBTOKA. Konec avgusta je znašal denarni obtok v Italiji 1.599,7 milijarde lir, 31. julija pa 1.608,7. Tako se je obtok v enem mesecu zmanjšal za 9 milijard lir. Gospodarstveniki pripominjajo, da se podobno zmanjšanje denarnega obtoka pojavi vsako leto v mesecu avgustu, ker se posli krčijo.

POSLEDICE RAZVREDNOTENJA LIRE. Med »socialnim tednom«, ki ga je organizirala demokrščanska stranka v Bergamu, je nekdanji finančni minister Pella izjavil, da predstavlja razvrednotenje lire zgubo najmanj 20.000 milijard lir po sedanji vrednosti. Ta zguba se je prevrgla v prvi vrsti na šibkejše sloje in v korist razmeroma majhnega števila zasebnikov, ki so prihranke vložili v podjetja, ki jim vsekakor nesejo. Bivši minister je dodal, da je še vedno zagovornik ustalitve valute.

ZA POVISANJE DENARNEGA OBTOKA V ZAH. NEMČIJI. Mnogi nemški gospodarstveniki se protivijo novemu znižanju obrestne mere, pač pa je upravni svet osrednjih bank izposloval pri vladah posameznih dežel pristanek, da se plafond denarnega obtoka zviša za eno milijardo in sicer na 16 milijard mark. Do zadnjega povišanja plafonda od 14 na 15 milijonov mark je prišlo leta 1954. Denarni obtok se bo povečal, ker narašča zahteva po denarju.

BOJ PROTI INFLACIJI V BELGIJI. Belgijska vlada je uvedla splošno nadzorstvo nad cenami. Tako je zdaj pod kontrolo cena premoga in mesa. Hkrati je zvišala davke na nekatere nujno potrebne potrošne predmete. Prepovedala je tudi zvišanje plač, ako ni utemeljeno z uradno lestvico o gibanju cen. Poleg tega je odredila odvzem v višini 10% od dobička glavnih industrijskih in trgovinskih podjetij. Ta denar se steka v posebni sklad Narodne banke.

ZVIŠANJE OBRESTNE MERE V KANADI. Bank of Canada je 18. oktobra zvišala obrestno mero od 3 1/4 na 3 1/2 odstotka. Od avgusta 1955 je bila diskontna mera že šestič povišana. Vlada hoče na ta način potegniti iz obtoka več denarja in preprečiti inflacijo.

22 Južna Amerika — dežela neizčrpnega bogastva

EKVADOR — REVOLUCIONARNA DEŽELA POHLEVNIH LJUDI

Zaostali Ekvador ima vzporedno z Bolivijo prvenstvo v revolucionarnih prevratih v Ameriki. To ne pomeni, da bi bili Ekvadorci (ali Bolivijci) izredno nemirni ali uporni ljudje. Prav obratno: množico ljudstva tvorijo mirni in apatični Indijanci, ki se s politiko ne bavijo. Revolucije ne zajemajo globoko ljudskih plasti. Skujejo jih v omejenih političnih krogih večjih mest, kot v Quitu ali Guayaquilu. Prebivalstvo revolucije prenaša pasivno.

Največja osebnost iz ekvadorske zgodovine je *Gabriel Garcia Moreno* (garsija), za mnoge katoličane svetnik-mučenik in zgled katoliškega državnika, za druge pa neznosen trinog.

Bil je vsekakor mož izrednih vrlin in originalen državnik. Nastopil je po dolgi dobi neznosnega anarhizma, splošne korupcije in neverjetnega nazadnjaštva. Prepričan, da je vera edini vir morale in poštenosti, je začel pravo križarsko vojno za absolutno katolizacijo države. Ministri, guvernerji, oficirji, vojaki, uradniki, vsi so morali biti predvsem praktični katoličani. Vzgojo naroda je izročil Cerkvi Strogo je nastopal še celo proti duhovščini, ki se mu nikoli ni zdela dovolj vestna in goreča. Za časa njegove vlade se je Ekvador kot prva država na svetu uradno posvetil Srcu Jezusovemu. Izboljšal je finance, zgradil ceste, ustanovil zavode in privabil veliko tujih znanstvenikov v deželo.

Kot človek je bil Garcia izobražen, neoporekljivo pošten, posebno pa še smel in neustrašen značaj. O njegovem pestrem življenju je veliko zanimivih zgodbic, ki nam ga kažejo kot nekakega pobožnega Rokambola[1]. Kot politik in državnik ni bil brez usodnih napak. Nasilnega sistema »moralizacije«, ki ga je vpeljal, trezni katoličani ne odobravajo. Padel je pod bodali zarotnikov 5. avgusta 1875.

Odveč bi bilo poudarjati, da je po njegovi smrti politično nihalo v Ekvadorju počasi prešlo v nasprotno skrajnost. Antiteza Garcie je Eloy Alfaro, nepismeni gverilec, ki si je izvojeval vrhovno oblast ter izpeljal s še večjimi nasilji laizacijo Ekvadorja. (1895). Naveličani njegovega dolgega despotizma so ga lastni pristaši izdali; razkačena množica pa je razsekala njega in njegove brate in jih na javnem trgu sežgala. (Quito, 1912).

Alfaro je dogradil drzno izpeljano železnico Guayaquil-Quito, ki jo je bil začel Garcia Moreno. Železnica je nekak simbol cikcakaste zgodovine Ekvadorja: začenja se pri postaji »*Garcia Moreno*« v hladnem Quitu in konča pri postaji »*Eloy Alfaro*« v vročem Gvayaquiku. Zadnja leta so se Ekvadorci vendar odpovedali neskončnemu sporu med liberalci in konservativci ter nastopajo novo pot zmernega socializma. (Velazco Ibarra).

PERU — V STRAHU PRED A. P. R. A.

V Peruju je demokratična zavest le malo napredovala. Položaj je že od nekdaj v rokah konservativne vojaščine. Svobodnih volitev se bojijo ne toliko zaradi liberlacev in stranke »civilistov«, kakor zaradi A. P. R. A. (Alianza Popular Revolucionaria Americana) — vrste indijanskega socializma.

Med važnimi dogodki peruvijanske zgodovine so: Izgubljena vojna iz leta 1870. proti Čilu za posest solitrskih področij v Atakami. Čilska mornarica je zavzela Limo in primorala Peruance na umik iz Afrike in Takne (na jugu države). Obmejne praske z Ekvadorjem leta 1942. Ekvador je bil po krivici izločen iz števila »amaconskih« držav.

Peruvijanski letalec *Geo Chaves* je leta 1910. prvi z letalom preletel Alpe, a ob pristanku v Domodossoli se je smrtno ponesrečil. Pritiče mu vsekakor odlično mesto v zgodovini letalstva.

Med novejšimi predsedniki je zapustil najgloblјo sled *Augusto* Leguia (legija). Zavzemal se je za procvit »srednjega sloja«, ki ga je imel za naravno vez med veleposestniki in Indijanci. Zelo je izboljšal zunanjo trgovino. Obupnih socialnih razmer se pa tudi on ni dotaknil. Ko je maja meseca leta 1923. posvetil Peru Srcu Jezusovemu, je ljudska množica, sicer katoliška

vestnik SLOV. GOSPODARSKEGA ZDRUŽENJA

SEDEŽ: TRST - ULICA FABIO FILZI ŠT. 10/I. - TELEFON ŠT. 78-08

NOVE DOLOČBE ZA VAJENCE

Z odlokom štev. 273 z dne 10. 8. 1956, ki je bil objavljen v »Uradnem vestniku« štev. 23, je Vladni komisariat raztegnil republiški zakon z dne 8. julija 1956 štev. 706 na Tržaško ozemlje ter vnesel nekatere spremembe glede vajeništva. Te spremembe se nanašajo zlasti na družinske doklade. Zakon določa namreč: da ima pravico do zadevnih družinskih doklad tudi vajenec, ki ga je imeti v smislu zakona za družinskega poglavarja, za družinske člane, za katere mora skrbeti vajenec. Kvalifikacijo družinskega poglavarja mora priznati Zavod za socialno zavarovanje. Razširitev družinskih doklad na družinske člane ne predvideva nobenih poviškov na račun delodajalcev.

POSLOVNI KOLEDAR

Do 5. novembra morajo proizvajalci in grosisti sodavic, naravne in umetne mineralne vode, leda in sveže ribe plačati davek na poslovni promet za prodaje téga blaga izvršene prodajalcem na drobno v mesecu oktobru 1956.

Do 10. novembra morajo trgovci, popravljalnice, trgovski zastopniki in prodajni agenti za radio-električne aparate in material predložiti koncesioniranemu zavodu za radijske oddaje pole vpisnika prejemkov in izdaj teh aparatov in materiala v mesecu oktobru 1956.

VAŽNO ZA POSLOVNE LJUDI

Vsi prepisi faktur, računov in sličnih potrdil so oproščeni plačila kolekovane takse, in to, ako jih hrani izdajatelj ali pa tretje osebe, toda samo v primeru, da je dotična kopija brez oznake izdajatelja in potrdila o skladnosti z originalom.

NOVE ZAKONSKE DOLOČBE

Odlok št. 318. Z novimi določbami za pekovsko obrt z dne 24. sept. se raztegne na Tržaško ozemlje tozadevni zakon, ki je bil objavljen v uradnem listu republike Italije »Gazzetta Ufficiale« št. 228 od 10. septembra 1956.

Odlok št. 324. Plačevanje družinskih doklad tujim delavcem v Italiji za njihove nepreskrbljene družinske člane, ki bivajo v njihovi domači državi pod pogojem reciprotete, razteguje tozadevni zakon. Ta je bil objavljen v uradnem listu »Gazzetta ufficiale« republike Italije št. 233 (15. septembra 1956).

KRONIKA

SUEZ — HUD UDAREC ZA TRŽAŠKO GOSPODARSTVO

Angleška in francoska letala so potopila egiptovsko vojno prevozno ladjo v Sueškem prekopu. Potopljena ladja je zaprla prekop in onemogočila plovbo. Kakor se je promet čez tržaško pristanišče izredno dvignil, ko so leta 1869 odprli Sueški prekop, tako bo ukinitev prometa po prekopu močno zadelo tržaško gospodarstvo. Verjetno pa je, da ne bo prekinitev prometa trajala dolgo, ker je tudi proti angleškim in francoskim gospodarskim koristim. Okoli 50 italijanskih ladij čaka zaman v Rdečem morju na odhod v Sueški prekop.

NOVO LJUDSKO KNJIŽNICO bodo v Trstu odprli sredi novembra, in sicer v šoli v Ulici Polonio. Knjige bo posojala brezplačno. Knjižnica ima že sedaj 14.000 zvezkov. Radovedni smo, koliko je med njimi slovenskih.

KRIZA PRI »RDEČEM KRIŽU«. Nameščenci Rdečega križa v Trstu še vedno niso prodrli s svojimi zahtevami. Zato je odpotovalo v Rim posebno odposlanstvo. Če bo tudi ta pot brezuspešna, bodo napovedali stavko.

USODA LADJEDELNICE SV. ROKA. Uprava Združenih jadranskih ladjedelnic CRDA se še vedno pogaja z rimsko družbo D'Amico glede prodaje ladjedelnice Sv. Roka v Miljah. Ladjedelnica je v zadnjem času ostala brez dela. Hotelo jo je kupiti tržaško podjetje Felszegy, vendar se zdi, da so bile CRDA bolj naklonjene prodaji omenjeni rimski družbi. Verjetno bo rimska družba prepustila ladjedelnico Sv. Roka v režijo družbe Felszegy. Družba Felszegy je to vest zanikala.

STAVKA. Delavstvo ladjedelnice Cantiere Giuliano je pretekli torek napovedalo že drugo stavko, ker mu je uprava postavila nesprejemljive zahteve glede delavnih odnosov.

PRISILNI IZGON. Kakor smo zadnjič poročali, se je 18 družin, ki so stanovale pod številko 24 v ulici Ginnastica, zabarikadiralo in ni hotelo zapustiti stanovanj kljub uradni odpovedi. Občina je zahtevala izpraznitev hiše, ker je bila proglašena za neuporabno. Preteklo soboto je občinska uprava izvršila prisilni izgon in preskrbela stanovalcem začasna bivališča v hotelih v Trstu in na Opčinah.

MNOGO TELEFONOV. Te dni je TELVE izročila prometu 40.000. telefonsko številko. Podjetje je poklonilo telefonski aparat zavodu za slepce »Rittmeyer« v Barkovljah. 40.000. številkam ustreza v resnici več kot 50.000 telefonskim aparatom, saj pride na posamezne številke večkrat po več aparatov. Po uradnih podatkih je sedaj v Trstu 16 telefonskih številk na vsakih 100 prebivalcev. Leta 1948 je bilo v Trstu 13.500 številk.

»TRŽAŠKI ARZENAL« bo preuredil francosko ladjo »Henry Poincare«, ki jo je kupila plovna družba »Italia« za progo Trst - Severni Tihi ocean. Družba je kupila še dve francoski ladji. Ostali dve bodo preuredile ladjedelnice na Tirenskem morju. Ladjo »Henri Poincare« bodo prekrstili v »Galileo Ferraris«.

ZA PODPORO DIJAKOM. Tržaška »Cassa di Risparmio« je dala na razpolago znesek 2,610.000 lir, ki naj se razdeli med najbolj zaslužne dijake srednjih šol. Vsega skupaj so obdarovali 160 dijakov, med katerimi je 13 vpisanih v slovenske srednje šole.

»DON JUAN V PEKLU«. Na povabilo Slovenskega narodnega gledališča v Trstu so preteklo nedeljo člani Jugoslovanskega gledališča v Beogradu Marija Crnobori, Ljubiša Jovanović, Mata Milošević in Viktor Starčić uprizorili v avditoriju filozofsko komedijo »Don Juan v peklu«. Občinstvo je z navdušenjem pozdravilo igralce, vendar je bila komedija za povprečnega tržaškega gledalca pretežka, posebno, ker ne obvlada popolnoma srbohrvatskega jezika. Režirala je Mira Trajlović.

BEGUNSKA NASELBINA NA PROSEKU. Te dni so izročili 150 priseljenim istrskim družinam nova stanovanja na Proseku, ki jih je zgradila z državnim denarjem »Opera per l'assistenza ai profughi giuliani e dalmati«. V vasi San Michele al Tagliamento in pri Gradežu bodo 400 istrskim družinam pripravili 2000 hektarov zemlje.

MEDNARODNO ZBOROVANJE SPEDITERJEV. Sestanek Mednarodne zveze spediterjev v Trstu (FIATA) so se udeležili predstavniki 14 držav. Razpravljali so o tarifah, carinah, zavarovanju in letalskem prevozu. Sporazumeli so se zlasti glede enotnih vzorcev za zavarovalne pogodbe, ki veljajo že za Avstrijo, Nemčijo in Francijo. Tudi tržaški spediterji so sporazumno z zavarovalnicami pristali na uporabo enotnih vzorcev.

SMRTNA NESREČA. Ko je specializirani delavec Anton Grlica, star 54 let, v »Tržaškem arzenalu« mazal ogromno stružnico, se mu je verjetno spodrsnilo. Stružnica, ki je v tistem trenutku obdelovala veliko ladijsko krmilo, ga je zgrabila in tako pritisnila, da je kmalu nato v bolnišnici umrl. Delavstvo iz ladjedelnice in drugi prijatelji in znanci so ga v izredno velikem številu spremili na zadnji poti iz bolnišnice na pokopališče pri Sv. Ani. Naše sožalje prizadeti vdovi, sinu akademiku in vsem sorodnikom!

GOSPODINJSKI TEČAJI NA GORIŠKEM

Zveza slovenskih prosvetnih društev v Gorici je pretekli mesec priredila gospodinjske tečaje po okoliških vaseh. Vodila jih je strokovna gospodinjska učiteljica Vilma Bregant. Temeljito je predavalo o vkuhavanju sadja in zelenjave. Tečajnice so z veseljem sprejemale njena izvajanja. Takšni tečaji so bili na Oslavju, v Standrežu, Pevmi in Steverjanu. Tečajev se je udeležilo okoli 40 deklet in gospodinj.

Zvedeli smo, da se pripravljajo novi gospodinjski tečaji, ki bodo zajeli široko področje gospodinjstva. Takšne pobude je treba vsekakor pozdraviti, ker dajejo gospodinjam priložnost, da izpopolnijo svoje praktično znanje.

NOVE AVTOBUSNE ZVEZE Z JUGOSLAVIJO. Italijansko - jugoslovansko mešana komisija za obmejni promet je na sestanku v Ljubljani sklenila, naj se 12. novembra uvedejo avtobusne proge Trst - Reka, Trst - Ljubljana in Gorica - Ljubljana. Zadnji dve progi se lahko podaljšata do Bleda. Na progah Gorica - Ljubljana in Trst - Ljubljana bo promet trikrat na teden, na progi Trst-Reka pa vsak dan. Na progah bodo vozili avtobusi jugoslovanskih in italijanskih podjetij, in sicer na progi Trst-Reka »SARA« iz Trsta in »Autotrans« iz Reke. Odhod iz Trsta ob 7.15, odhod z Reke ob 16. uri. »Autotrans« bo vozil z Reke ob 7.15, iz Trsta ob 16. uri. Promet na progi Trst - Ljubljana se prične 13. novembra; vozili bodo avtobusi podjetij »SAT« iz Trsta in »SAP« iz Ljubljane. Odhod iz Trsta ob 7.30, iz Ljubljane ob 16. uri. Izmenjava denarja se bo izvršila na osnovi 5 dinarjev za 7 lir.

V sodobni tovarni lesovinskih plošč

Zaradi tehničnih ovir objavljamo šele danes dopis našega sodelavca, ki si je pred dobrim mesecem ogledal veliko tovarno lesovinskih plošč »Lesonit« v Ilirski Bistrici. (Prip. ured.).

Lesna industrija v Ilirski Bistrici ima že staro tradicijo. Po drugi svetovni vojni pa je bila še izpopolnjena. Med nove pridobitve sodi tudi tovarna »Lesonit«, čeprav je bila v glavnem zgrajena že med zadnjo svetovno vojno. Po vojni so namreč tovarno, ki je bila med vojno poleg vsega še bombardirana, izpopolnili s sodobnejšo strojno opremo in dogradili nove oddelke. Že same investicije — naj omenim samo kredit republiškega gozdnega sklada v višini 54 milijonov in Narodne banke v višini 21.900.000 dinarjev — govorijo o veliki povojni izpopolnitvi in dograditvi te velike tovarne, ki je aprila tega leta obhajala desetletnico svojega obstanka.

Naj navedemo nekaj podatkov o naraščanju proizvodnje: leta 1946 je tovarna proizvedla 348.954 kv. metrov plošč, leta 1950 795.245, leta 1954 že 1,303.942 in leta 1955 1,561.856 kv. metrov lesovinskih plošč. Danes dela v tovarni, ki jo vodi ravnatelj ing. Keber, 176 delavcev in nameščencev. Veliko količino svojih proizvodov izvaža tovarna v razne države, predvsem v Francijo, v Nemčijo, zadnje čase tudi v Italijo, nadalje v Turčijo, na Bližnji in Srednji vzhod (v Iran in Irak), v Egit ter v Severno in Južno Afriko.

Uporaba lesonita se je v povojnem času silno razširila po vsem svetu. Lesovinske plošče nadomeščajo v veliki meri les in v zadnjem času tudi druge izdelke ne samo v mizarstvu, temveč tudi v gradbeništvu. Z druge strani se pri izdelovanju lesovinskih plošč izkoriščajo lesni odpadki, ki bi sicer ostali neuporabljeni. Tovarna »Lesonit« v Ilirski Bistrici izkorišča tudi mehke listavce kakor topol, vrbo, brezo, lipo in jelšo in sicer že od 5 cm debeline dalje. V kratkem bo tovarna postavila na trg nov proizvod, ki ga je pridobila s površinsko obdelavo lesovinskih plošč, in sicer tako, da je zgornja plast prevlečena s sintetičnim lakom. Te ploščice so silno trde in se lahko uporabljajo celo za oblaganje sten v kopalnicah namesto keramičnih plošč, ki so mnogo dražje. Tovarna bo izdelovala tudi »ekstratrde« plošče.

Za vsako državo so devize dragocene. Zato si vse dežele prizadevajo, da bi čimbolj povečale izvoz, a z druge strani tudi, da bi prištedile čimveč deviz. To geslo so si zlasti danes postavila jugoslovanska podjetja, ki si poleg vsega tudi prizadevajo, da bi se izpopolnila, kolikor le mogoče z lastnimi sredstvi in lastnimi izumi. To prizadevanje postane očitno že laičnemu obiskovalcu tovarne »Lesonit«, ki si je na podlagi dognanj in prispevanja lastnih strokovnjakov zgradila tudi smolarno. V njej pridobivajo doma fenolno smolo, ki jo uporabljajo kot lepilo pri izdelovanju lesovinskih plošč.

Ob zaključku naj gre naša zahvala ravnatelju Kebru, ki nam je rad razkazal tovarno in razložil rezultate prizadevanja in napornega dela nameščencev in delavcev. **lb.**

Soline ob Jadranu in še marsikaj

Kdorkoli pride prvikrat v Portorož, se začudi ob pogledu na dolge masivno zgrajene stavbe na obali med Piranom in Portorožem ter na drugi strani zaliva ob romantičnem rtiču, za katerem se z morske strani iz daljave vidijo številne bele in rjave, jadrom podobne ploskve, ki se vrtijo v vetru. Omenjene stavbe so skladišča piranskih solin, zgrajena še v minulem stoletju, a vrteča se jadra so vetrnjače solinskih poljan v Sečovljah, ki predstavljajo med piranskimi solinami najvažnejšo skupino.

O SOLINAH NA JADRANU

Zgodovinski začetki jadranskih solin se izgubljajo v daljnji megleni minulosti, kakor sploh vsa zgodovina pridobivanja soli iz morske vode. Gotovo je, da se je ob obalah Jadranskega morja ta dozdevno primitivna gospodarska panoga že v davnih časih tudi že v predrimski dobi, skrbno gojila in da je tedaj morska sol, podobno kakor dandanes nafta ali celo uran, pogostoma usmerjala tudi razvoj političnih dogodkov. Znano je, da je v zgodovini beneške republike morska sol igrala zelo važno vlogo, saj so si Benetke v dobi svojega vzpona lastile izključno pravico izkoriščanja plodov Jadranskega morja, v prvi vrsti pa pravico trgovinskega izkoriščanja morske soli.

Najstarejša pismena dokumentacija, ki govori o istrskih solinah, je menda neka listina poreškega škofa iz leta 543, s katero so nekaterim duhovnikom škofije bili dodeljeni določeni dohodki in med temi tudi del donosa brionskih solin. Piranske soline se pa omenjajo v neki listini iz leta 804, s katero so odposlanci Karla Velikega uredili na Rižani razna tedaj aktualna sporna lokalna vprašanja. Znano je, da so na samem sedanjem področju tržaškega mesta še v začetku XVIII. stoletja bile soline in da se je sol še v XIX. stoletju pridobivala v solinah v Škednju, Žavljah, Miljah in Kopru.

Sčasoma, z napredujočim prometom in intenzivnejšim gospodarstvom, so razne soline v Istri na otokih in v Dalmaciji, a tudi na zapadni obali bile opuščene in danes pridobivajo sol ob jadranskih obalah v Jugoslaviji razen piranskih samo še soline v Ulcinju, na Pagu in v Stonu, obnavljata se solini Nin in Tivat; v Italiji obratujejo soline Margherita di Savoia — največja v Evropi — nadalje Comacchio in Cercia, v Albaniji pa Valona in Kavaja.

PIRANSKE SOLINE

Piranske soline imajo svoja solinska polja v Sečovljah, pri Sv. Luciji in v Strunjanu. Najbolj razsežna so ona v Sečovljah, ki obsegajo čez 5,763.000 kvadratnih metrov. Razdeljena so na dva ne povsem enaka dela, med katerima teče eden izmed iztokov rečice Dragonje, ki služi obenem kot plovni kanal. Severni del imenovan Lera, predstavlja tehnično v večji meri izpopolnjen solinski obrat, južni del, ki ga nazivajo »Fontaniče«, je pa skupina manjših solin starejšega tipa, ki dajejo pokrajini s svojimi slikovitimi vetrnjačami bolj romantičen videz. Solinska polja pri Sv. Luciji in v Strunjanu so manj razsežna. Obsegajo okrog 169.000 in 347.000 kvadratnih metrov. Prva predstavljajo še starejši, druga pa novejši francosko-italijanski tip morskih solin.

Skupno zavzemajo vse piranske soline, ki so pod enotno upravo, površino okrog 6,279.000 kvadratnih metrov.

Na njih dela nekaj manj kot 250 solinarjev. Ti predstavljajo na solinah starejšega tipa izkušeno in kvalificirano delovno silo, ker delajo neodvisno, nadzirajo izhlapevanje in kristalizacijo, urejajo dotok in odtok vode ter spravljajo pridobljeno sol v svoja mala skladišča, dočim je na solinah novejšega tipa delo v večji meri mehanizirano in veljajo tam solinarji le kot polkvalificirana delovna moč.

(Prihodnjič: »Kako se pridobiva morska sol.«) Dr. O.

MODERNIZACIJA SOLARN PRI ZADRU

Solarno v Ninu pri Zadru bodo letos znatno povečali.

V ta namen so prejeli od Narodne banke kredit 32 milijonov dinarjev. Računajo, da bodo solarno, ki zavzema sedaj 700.00 kvadratnih metrov, razširili do začetka prihodnjega leta na milijon kvadratnih metrov. Pričakujejo, da bo zmogljivost ninske solarne dosegla 600 vagonov na leto, kar bo poleg proizvodnje v solarnah na Pagu in v Ulcinju zmanjšalo uvoz morske soli.

POVIŠANJE TROŠARIN V TRSTU?

Tržaška občinska uprava je tržaškemu občinskemu svetu predlagala povišanje trošarin v Trstu. Trošarina na navadno vino naj bi znašala 22,50 lire na liter - povišek 3,75 lire; teleta žive vage 42,24 lire za kg - povišek 7,04; govedo (vse žive vage) 25,92 - povišek 4,31; prašiči 26,88 - povišek 4,48; ovce 26,40 - povišek 4,40; konji 16,92 - povišek 5,64; teletina 63,36 - povišek 10,56; govedina 51,84 - povišek 8,64; prašičje meso 40,32 - povišek 6,72; ovčje 39,60 - povišek 6,60; konjsko 33,84 - povišek 11,28; osoljeno meso 57 - povišek 9,50; mast 10,20 - znižanje 0,425 lire; zajci mrtve vage 24 - znižanje 11; ribe navadne 4,50 - povišek 0,75; fine 28,35 - 4,725; sir 34,20 - povišek 5,7; maslo 46,35 - povišek 7,725; pohištvo navadno 27 - povišek 4,50; iz mehkega lesa 17 - povišek 4,50; milo 67,50 - znižanje 15,875; sirupi 67,50 - povišanje 22,50; rastlinske konzerve 13,50 - znižanje 16,50; papir in lepenka 21,60 neizpremenjena.

Obdavčenje, ki je doslej po podatkih za leto 1955 znašalo 6.558,13 na osebo, bo po teh poviških doseglo 7.916,26 lir.

Opozicija v občinskem svetu je za zdaj preprečila izglasovanje zvišanja trošarin.

UKINITEV PASIVNIH ŽELEZNIŠKIH PROG V ITALIJI. Do zdaj so v Italiji izločili 2.200 kilometrov železniških prog, ker niso bile donosne. V Italiji je še vedno 7.200 kilometrov takih prog. V prihodnjem letu bodo pričeli zamenjevati še ostale pasivne proge z avtobusnimi zvezami.

KNJIGE in revije

»IL CHI E' NELLA FINANZA ITALIANA?« — Katalog predsednikov, ravnateljev, svetnikov in nadzornikov delniških družb in kreditnih zavodov v Italiji. Založnik: »Il Mercurio«, Milan, Corso di Porta Vittoria 28. Str. 700, cena 400 lir mehko vezano, 5000 lir trdo vezano.

ADOLF A. BERLE JR.: »Rivoluzione capitalistica del XX secolo«. Založnik: Il Mercurio Editore, Milano, str. 180, cena 1000 lir.

»Indeks« - Mesečni pregled gospodarske statistike FLRJ, ki ga izdaja Zvezni zavod za statistiko v Beogradu, je izšel v svoji deseti številki tega leta. Zavod izdaja tudi prevode besedila »Indeksa« v angleškem in francoskem jeziku, ki jih na željo naročnika doda posameznim številkam. Cena angleške in francoske priloge je vključena v naročnino. V Jugoslaviji stane »Indeks« letno 1500 dinarjev, za tujino pa 3.000 dinarjev; posamezna številka v Jugoslaviji 150, za tujino pa 300 din. Revija se naroča pri Zveznem zavodu za statistiko (Beograd, Kneza Miloša 20).

V JUGOSLAVIJI LAHKO NABAVIS NASLEDNJE ITALIJANSKE LISTE OZ. ČASOPISE: »Corriere di Trieste«, »La Nuova Stampa« (Turin), »Il Nuovo Corriere della Sera«, »Unità«, »Il Giorno« (vsi trije iz Milana), »Gazzetta dello Sport«, »Sport Illustrato« in »Grazia«.

PROMET v pristanišču

JUGOSLOVANSKE LADJE

Jugolinija: Učka je priplula z Reke 20. oktobra in odplula istega dne v Ploče s 104,5 ton blaga. Triglav je prispela iz Benetk 23. oktobra in odplula istega dne na Reko. Žužemberk je priplula 24. oktobra iz Latakije in odplula 26. oktobra v Split s 1675 ton. Makedonija je priplula 27. oktobra iz Palerma s 4.655 t in odplula na Reko. Topusko je priplula 29. oktobra iz Latakije s 1725 t ječmena. Triglav je prispela 30. oktobra z Reke. Pula je priplula 30. oktobra iz Benetk.

Pričakuje se prihod naslednjih ladij: Makedonija 5. novembra, Sarajevo 6. nov., Dinara 8. nov., Avala 9. nov. Zagreb 10. nov., Crna Gora 13. nov., Rijeka 13. nov., Titograd 20. nov., Skopje 23. novembra.

PLOVNE ZVEZE MED TRSTOM IN ISTRO. V Trstu se je zopet razširil glas, da namerava ministrstvo za trgovinsko mornarico odpovedati tržaški družbi »Istria -Trieste« pogodbo o vzdrževanju plovne zveze z Istro, ki je bila sklenjena že leta 1939. Ladje te družbe so plule na progah iz Trsta v Istro že 70 let.

GRADITEV VELIKEGA DOKA V »TRŽAŠKEM ARZENALU«, ki bo lahko sprejel ladje do 35.000 ton, se bo nadaljevala in bo zaključena v letu 1958. Zdi se, da so bile težave, zaradi katerih se je graditev zavlačevala, odstranjene.

PROGA IZ TRSTA NA BLIŽNJI VZHOD

Poleg ladje »A. Bertani«, ki je nedavno odplula iz Trsta proti Daljnemu vzhodu, bo na tej progi vozila tudi ladja »Nino Bixio«. Pozneje bo Tržaški Lloyd postavil na to progo 4 »evangeliste«, to je štiri ladje (z nosilnostjo po 7.750 ton), ki jih je kupil v Franciji in so bile zgrajene leta 1951 ter se imenujejo po 4 evangeljstih.

PREKOMORSKA SLOBODNA PLOVIDBA »SPLIT«

Na seji občinskega ljudskega odbora v Splitu, kateri so prisostvovali tudi poslanci Vicko Krstulović, Ante Jurjević-Baja in ing. Mladinov, je bilo sklenjeno, da se ustanovi Prekomorska slobodna plovidba »Split«. Za ravnatelja podjetja je bil začasno imenovan Iso Jukić, ravnatelj »Brodospasa«. Novo plovno podjetje, ki se bo bavilo s svobodno plovbo, bo kmalu razpolagalo s tremi »tramperji«. Jugoslovanska investicijska banka je ljudskemu odboru okraja Split odobrila posojilo v znesku 5. 358.000 dinarjev za graditev novih ladij. Z ladjedelnico v Splitu je bila sklenjena pogodba za graditev treh tramperjev, ki bodo dograjeni do konca novembra 1960.

VELIK PROMET V REŠKEM PRISTANIŠČU

Lansko leto je pomorski promet čez pristanišče na Reki znašal 3,602.972 ton. Računajo, da bo letos promet dosegel vsaj to višino. Do 10. oktobra je znašal letošnji promet 2,927.000 ton. Ker je do konca tega leta še več kakor dva meseca, je utemeljen račun, da bo letošnji promet še prekosil lanskega. Naraščа zlasti tranzitni promet, ki je lansko leto dosegel 618.167 ton blaga. Ta promet zajema Madžarsko, Avstrijo in Čehoslovaško. Do konca meseca septembra je letos tranzitni promet znašal 533.000 ton. Poročilo z Reke navaja, da je letos narastel prevoz avstrijskih umetnih gnojil na Kitajsko, v Egipt in drugam; čez Reko gre mnogo premoga za Madžarsko, nadalje so v prometu fosfat, rude in drugo blago za razne podonavske države. Tako računajo, da se bo tranzit letos povečal.

Uvoz v reško pristanišče je mnogo večji kakor izvoz. V prvih 9 mesecih je uvoz dosegel 1,800.000 ton, izvoz pa 220.000 ton.

NOVA LADJA ZA SPLOŠNO PLOVBO. Poleg ladje »Gorica«, ki je prej plula pod imenom »Paz«, je te dni Splošna plovba v Piranu kupila na Angleškem ladjo »Charles Dickens«, ki ji je nadela ime »Pohorje«. Ladja je že odplula z novo posadko v Severno Ameriko. »Charles Dickens« je bila zgrajena leta 1945 v angleški ladjedelnici »J. Readhead and Sons«; obsega 7.307 brutoregistrskih ton. Pri hitrosti 11 morskih milj porabi dnevno 22 ton nafte.

Želje naših krojačev

Socialna obremenitev previsoka - Huda konkurenca konfekcije

Kakor gospodarstvo na sploh tako se mora danes boriti za svoj obstanek tudi krojaška obrt. Najbolj še krojaški mojstri pritožujejo zaradi stroškov, ki jih imajo zaradi prispevka za bolniško blagajno in vse druge socialne prispevke za svoje pomočnike ter pomočnice. Ne da bi bili mojstri nasprotni tem ugodnostim, ki so jih izvojevali delavci in ki so jih tudi oni sami uživali, ko so delali pod svojimi nekdanjimi mojstri; toda te dajatve so razmeroma tako ogromne, da jih nikakor ne morejo zmagovati. Ko bi imeli vsaj delavci od teh dajatev ustrezno korist! Toda splošno je znano, da niso v primeru bolezni deležni vsega tega kar bi potrebovali in za kar so jim bili prispevki že odtegnjeni. Se najboli nezadovoljivo je zavarovanje za starost in invalidnost. Ni treba, da navajamo podrobne številke. Vsakdo jih pozna ali ima prav gotovo priložnost, da se z njimi seznani. Kaj 5.000 ali kvečjemu 9.000 lir na mesec naj bi bila penzija? In zakaj vse to? Kam gredo vsi tisti ogromni prispevki, ki se plačujejo za pokojnino? Večinoma požre vse to neverjetni komplicirani administrativni aparat, armada uradnikov, gore papirja in reke črnila.

Krojaški mojstri predlagajo, da bi prispevke za socialno skrbstvo plačevala država. Skupnost bi seveda na ta način ne pridobila ničesar, ker bi morala država zaradi tega sorazmerno povišati davke; krojaška obrt pa bi bila vsekakor nekoliko olajšana, ker bi bilo mojstrom omogočeno, da si preskrbe pomočnike. Tega sedaj ne morejo. Neki mojster n. pr., je imel tri pomočnice, zaradi socialnih prispevkov pa je moral dve odpustiti in je ostal z eno samo.

Stroški za socialno skrbstvo so zelo visoki in znašajo 36.82%; k tem je treba dodati še tabelarni prispevek, ki znaša od 9 do 56 lir na teden po višini plače. Kako naj mojster pri sedanjih razmerah to zdrži?

Ker niso hoteli mojstri zaradi socialnih dajatev nameščati več niti vajencev in je obstajala nevarnost, da bodo krojači sploh izgubili, je bila država primorana, da vzame nase socialne prispevke za vajence, ki so se vsled tega zopet pojavili v krojaških delavnicah. S tem pa vprašanje obstanka krojaške obrti še vedno ni rešeno, ker so po učnih letih bivši vajenci zopet na cesti. Kam naj se obrnejo komaj izučeni krojači? Dela pri mojstrih ne dobijo, da bi začeli na svojo roko, je še več ko tvegano, ker je še za obstoječe krojačnice premalo dela. Marsikateri krojaški mojster bi opustil svojo delavnico in stopil na delo k drugemu mojstru, ako bi socialne dajatve ne bile tako visoke.

Razen teh prispevkov tare krojače še konfekcija. Krojačem je seveda težko konkurirati velikim podjetjem, ki se bavijo s konfekcijo. Ko bi ta podjetja lahko namestila domače pomočnike, ki so brez dela, bi vsa zadeva konkurence med neodvisnimi krojaškimi mojstri in podjetji ne imela še tako hudih socialnih posledic za Trst. Toda blago izdelano v konfekciji prihaja največ od zunaj, to se pravi iz Milana in drugih mest v Severni Italiji, kjer je poleg tega osredotočena vsa proizvodnja tkanin za moške obleke, sukanca, igel in vsega priboru sploh. Prav ta konkurenca od zunaj je kriva, da prihajajo tržaška podjetja od časa do časa v krizo.

Krojaški mojstri toliko bolj občutijo konkurenco podjetij, ki izdelujejo obleko v konfekciji, ker nimajo na razpolago toliko kapitala, da bi lahko naročali večje količine blaga neposredno v tekstilni tovarni. Blago kupujejo pri trgovcih, ki so z druge strani zopet povezani z veletrgovci. Ta veriga od tovarne do krojača je seveda dolga in vpliva tudi na ceno blaga. Podjetni krojači si v tem konkurenčnem boju s podjetji pomagajo s tem, da delajo tudi ponoči, da bi jih konkurenca konfekcije popolnoma ne zadušila.

Kakor, da ne bi imeli dovolj stroškov, morajo krojači plačevati še prispevke za turizem. Neki krojaški mojster mi je pokazal plačilni nalog na več kot 5000 lir za turizem. Kakšne koristi imajo pravzaprav krojači od turizma? Kdo je še videl turista, ki bi prišel tržaškemu krojaču, da bi si pri njem naročil obleko?

Cenejše krojačnice imajo v Trstu dovolj dela. Te so lahko cenejše zaradi tega, ker delajo mojstri sami skoraj brez pomočnikov. Finejše krojačnice pa se pritožujejo, da delo pojema.

Na Tržaškem je okoli ena tretjina slovenskih krojačev; ostali so večinoma Furlani, tržaških Italijanov ni mnogo.

— om —

ITALIJANSKI KOSTANJ se prodaja na pariškem trgu po 100 frankov kg. V Franciji je bilo letos malo kostanja. Zato so cene tako ugodne.

„GOSPODARSTVO"
izhaja vsak drugi petek. — UREDNIŠTVO in UPRAVA: Trst, Ulica Geppa 9, tel. 38-933. — CENA: posamezna številka lir 30, za Jugoslavijo din 15. — NAROČNINA: letna 700 lir, polletna 400 lir. Poštn. ček. račun »Gospodarstvo« št. 11-9396; za Jugoslavijo letna 420 din, polletna 250 din; za ostalo inozemstvo 2 dolarja letno. Naroča se pri A.D.T., DRŽ. ZALOŽBA SLOVENIJE, Ljubljana, Stritarjeva ulica 3/I, tek. rač. pri Komunalni banki št. 60 KB-1-Ž 1246. — CENE OGLASOV: za vsak m/m višine v širini enega stolpca 40 lir, za inozemstvo 60 lir.
Odgovorni urednik: dr. Lojze Berce
Založnik: Založba »Gospodarstva«
Tiskarna »Graphis« v Trstu

SPADARO
SPECIJALIZIRANA TVRDKA
SPECIALIZIRANA V LESNI STROKI
TRST - TRIESTE
VIA ROMA ŠTEV. 17
TEL. 35-785 in 31-087
SCALO LEGNAMI - SERVOLA
TEL. 96-847
SCALO LEGNAMI - PROSECCO
PONTEBBA
VIA MAZZINI 48 - TEL. 59
Poštni predal 184
Telegr.: SPADASPEDIT

„VISTA"
TRST, Ul. Carducci 15, tel. 29-656
Bogata izbira naočnikov, daljnogledov, šestil, računal in potrebščin za višje šole, toplomerov in fotografskega materiala.

PREVOZNA IN SPEDICIJSKA TVRDKA
Giorgio Vitturelli
GORICA
UL. ALFIERI, 17/A
Telef. 5004/5404
TRST
UL. LAVATOIO, 2
Telefon 24-091

MAGAZZINI del CORSO
Trieste - Corso Italia 1 (Angolo P. della Borsa) - Tel.: 29-043
Bogata izbira
dežnih plaščev
površnikov
jop in hlač
za moške, ženske in otroke
po najnižjih cenah
ZANESLJIVA TRGOVINA
Oglejte si naše izložbe!

„TRANS - TRIESTE" S. a r. l.
TRIESTE-TRST V, Donota 3 - Tel. 38-827, 31-906, 95-880
UVAŽA: vse lesne sortmane in produkte gozdne industrije
IZVAŽA: vse proizvode FIATOVE avtomobilske industrije in rezervne dele. — Vse vrste gum tvornice CEAT in vse produkte najvažnejših italijanskih industrij.

G. M. COLOMBIN & FIGLIO
UVOZ - IZVOZ
PLUTOVINE in IZDELKOV
Trst, Ulica I. della Croce 4
TEL. 94-570
Tlgr. COLINTER - TRIESTE

PRIZNANO MEDNARODNO AVTOPREVOZNIŠKO PODJETJE
LA GORIZIANA
GORIZIA - VIA DUCA D'AOSTA N. 88 - TEL. 28-45 - GORICA
PREVZEMAMO PREVOZ VSAKOVRSTNEGA BLAGA
Posebni pogoji za prevoz blaga v Jugoslavijo

Tovarna „GOŠA" „Alfa Romeo„
vam nudi
moderne avtobuse in trolejbuse
za informacije se obrnite na:
TOVARNO »GOŠA«
Smederevska Palanka
Olajšave pri plačilu!

Zaloga prvovrstnih briških, vipavskih in domačih vin
BRIC IVAN
Gorica - Ul. Croce 4
Telefon pisarna 34-97
„ dom 20-70

„Gondrand"
TRST - TRIESTE, VIA CARDUCCI 10
Telefon: 37-157
Telegrami: GONDRAND - TRIESTE
PODJETJE S POPOLNO USTREZAJOČO OPREMO ZA PREVOZ GOVEJE ŽIVINE, KONJ, PERUTNINE, MESA IN JAJC
Lastna obmejna postaja na Proseku (Gondrand Prosecco) s hlevi za počitek živih živali

AVTOPREVOZNIŠKO PODJETJE
A. POŽAR
TRST - ULICA MORERI ŠT. 7
Tel. 28-3/3
Prevzemamo vsakovrstne prevoze za tu in inozemstvo. — Postrežba hitra. Cene ugodne

Kmetijska nabavna in prodajna zadruga
Sedež v Trstu, Ulica Foscolo št. 1
Podružnice: Trst, Ul. Flavia 23 — Milje, Ul. Roma 1
Nudimo Vam vse potrebščine za vinogradništvo, poljedelstvo in živinorejo!

Golob Ivo
GORICA - Trg E. DE AMICIS 1
Telefon 21-38
Prodaja in izvaža nadomestne dele in pritikline za avtomobile, motorje in kolesa

GOSTILNA
FURLAN
REPENTABOR
Domača kuhinja in pristna vina — Cene ugodne!
Za morebitna naročila in rezervacije, kličite telefonsko celico Repentabor!

TRŽNI PREGLED

Tržaški trg

TRST. Na mednarodnem trgu s kavo se cene držijo krepko. Predvidevajo, da se bo ta položaj ohranil dalj časa. Največje zanimanje italijanskih prekupčevalcev je za afriške vrste kave. Na tržaškem tranzitnem trgu je aktivnost omejena zaradi manjšega povpraševanja avstrijskih trgovcev, ki ne marajo sklepati kupčij po tako visokih cenah.

Povprečne cene kave na viru proizvodnje so naslednje: **brazilska kava,** v lirah za fob: Rio N. Y. 5 600; Rio N. Y. 3 645; Victoria 5 good to large bean 540; **srednjeameriška kava,** v dolarjih za 50 kg fob: Ecuador Extra Superior naravna 51-51,50; Haiti naravna XXX 61, San Salvador naravna 69; Kostarika 86; **arabska kava,** v šilingih za 50 kg cif: Gimma 460; Moka Hodeidah 1 525; Sanani 535; **afriška kava,** v šilingih za cwt cif: Uganda oprana in prečiščena 275; **indonezijska kava,** v šilingih za cwt cif: Malezija AP/1 266; Malezija AP/2 212; v holandskih florintih za 100 kg cif: Bali Robusta 10-12% nečistoče 228.

Povprečne cene kave od uvoznika do grosista fco skladišče prodajalca v lirah za kg neto ponovno pretehtano: **brazilska:** Rio N. Y. 5 1420; Rio N. Y. 3 1460; Santos Extra Prime good to large bean 1760; Victoria 5 good to large bean 1375; **srednjeameriška:** Ecudor Extra Superior naravna 1535; Haiti naravna XXX 1645; San Salvador 1740; Kostarika 1925; **arabska:** Gimma 1635; Moka Hodeidah 1 1690; **afriška:** Uganda oprana in prečiščena 1270; **indonezijska:** Malezija AP/1 1265; Malezija AP/2 1165; Bali Robusta 10-12% nečistoče 1200.

Italijanski trg

Na italijanskem trgu s kmetijskimi pridelki je veliko zanimanje za mehko pšenico. Na nekaterih tržiščih so se cene mehke pšenice zvišale. Tudi cene trde pšenice so visoke zaradi letošnjega pičlega pridelka. Na trgu s koruzo je mirno; povpraševanje in ponudba sta v ravnovesju. Precejšnje je zanimanje za riž, zlasti za boljše vrste; cene so v rahlem porastu.

Živahno je na trgu s krmo. Ker je bil letošnji pridelek krme manjši zaradi suše, so mnogi živinorejci prisiljeni prodati svojo živino. Večji ponudbi živine je sledila večja potrošnja, tako so cene ostale brez znatnih sprememb. Mirno je na trgu s prašiči; cene so ustaljene. Ustaljen je trg z maslom. Sir se boljše prodaja. Na trgu z olivnim oljem niso še jasne razmere. Omejene so kupčije na trgu z vinom. Dobro se prodajajo vina boljših vrst. Cene limon so popustile. Veča se povpraševanje po pomarančah in mandarinih. Suho sadje se težko prodaja.

ŽITARICE

VERONA. Pšenica mehka fina proizvod 1956 6800-7000, dobra 6600-7600; navadna 6400-6500; oves 5500-5700; inozemski oves 5000-5200; inozemska rž 5300-5400; neoluščeni ječmen 6200-6400; inozemski ječmen 4900-5600; koruza marano 5650-5750; moka iz trde pšenice tipa »0« 9200-9400; moka iz mehke pšenice tipa »00« 8600-9500, tipa »0« 8000-8500; tipa »1« 7500-7900; tipa »2« 7200-7400; pšenični otrobi 4200-4300; koruzna moka extra 6500-7100, srednje vrste 6000-6500, navadna 5400-5800.

VERCELLI. Neoluščeni riž: navaden 5400-5700; Pierrot 5500-5700; Allorio 5700 do 5800; Ardizzone 5600-6000; G. Rossi 6000-6200; Maratelli 5700-6000; Rizzotto 6200-6600; Razza 77 6300-6500; R. B. 6500 do 7000; Arborio 6300-6600.

Oluščeni riž: Maratelli 9400-9600; navaden 9600-9900; Pierrot 9800-10.000; Ardizzone 10.200-10.700; Rizzotto 11.900 do 12.200; Razza 77 12.200-12.600; R. B. 12 tisoč 800-13.100; Arborio 12.700-13.300.

ŽIVINA

LUGO. Živina za rejo: krave 380-460 tisoč lir par; breje krave 400-500.000 lir par; krave s teletom 420-650.000 lir par; voli 430-630.000 par; junci in junice 2-3 leta starosti 5 stotov težki 360-390.000 par; krave breje prvesnice 185.000 lir glava; krave 2 stota težke 8-695.000 lir glava; molzne krave 130-200.000 lir glava.

Klavna živina: voli 6 stotov težki I. 300-345 lir kg, II. 225-250; krave 6 stotov težke I. 395-440, II. 210-225; junci 5 stotov težki I. 350-390, II. 290-310; telički I. 460-520, II. 360-400; **prašiči:** prašički za rejo 340-390; suhi prašiči 340-390; debeli prašiči 100-150 kg 325-335, nad 150 kg 340-350; vprežni konji I. 200-220 ali 100-140.000 lir glava; konji za zakol I. 280-300, II. 200-220; žrebeta za zakol I. 320-350, II. 130-150; vprežni mezgi 90-100 lir kg ali 60-70.000 lir glava; mezgi za zakol I. 190-200, II. 150-170; osli za delo 50-60.000; osli za zakol I. 180-190 lir kg, II. 160-170; ovce 200-240 lir kg; jagnjeta 405-425.

PERUTNINA

MILAN. živi piščanci extra 720-740, I. 700-720, II. 550-560; zaklani piščanci domače vrste I. 800-850, II. 750-760; inozemski zmrznjeni piščanci: madžarski 550-600, danski 600-650, jugoslovanski 450-550; žive kokoši 550-600; žive inozemske kokoši 500-520; zaklane kokoši 700-800; inozemske kokoši, zaklane v Italiji 680-700; inozemske zmrznjene kokoši 500-600; živi kopuni 700-750, zaklani 900-950; žive pegatke 700-750, zaklane 900-950; mladi golobi zaklani 750-800; golobi zaklani 850-950; žive pure 500-620, zaklane 800-900; živi purani 500-550, zaklani 700-800; žive race 450-480, zaklane 520-600; žive gosi 400-450, zaklane 450-500; živi zajci 340-370, zaklani s kožo 470-490, zaklani brez kože 490-550.

Sveža jajca I. 38-40, navadna 36-37; inozemska sveža jajca 24-35 lir komad po teži.

KRMA

MANTOVA. Seno majske košnje 2600 do 2800; otava 2500-2600; seno III. košnje 2400-2500; detelja I. košnje 2200-2400, II. košnje 2000-2100; pšenična slama stlačena 800-850; specialna krma za molzne krave 5750-5850; specialna krma za rejo prašičev 5800-5900; koruzne pogače 4900-5100.

MLEČNI IZDELKI

CREMONA. Maslo iz smetane 810-840, maslo I. 750-780, II. 730-750, III. 730-740; Sbrinz svež 430-460, 3 mes. star 540-580; Provolone svež 450-490, 3 mes. star 540-570; Grana svež 360-370, zimski proizv. 1955/56 520-560, majski proizv. 1955 560-590; zimski proizv. 1954/55 590-620; Emmenthal svež 500-540, 3 mes. star 580-610; Italico svež 390-410; Taleggio svež 350-360.

VINO

VICENZA. Cene za stot: Clinton 10-11 stop. 3200-3500; črno domače vino 10-11 stop. 4800-5200; belo vino 10-11 stop 4900-5300; belo vino krajevne vrste 11-12 stop. 5300-5800.

TREVISO. Clinton 10-11 stop. 4500-5000; Raboso Piave in Veronese 10-11 stop. 5500-6000; Merlot in Cabernet 11-12 stop. 7200-7800; belo vino iz ravnine 10-11 stop. 5400-6000; belo vino z brd Valdobbiadene 7400-7800.

KONSERVIRANA ŽIVILA

MILAN. Dvakrat koncentrirana paradižnikova mezga v škatlah 5 kg proizv. 1955 180-190 lir kg, v škatlah ½ kg 200-215. Trikrat koncentrirana paradižnikova mezga v škatlah 5 kg 195-200, v škatlah ½ kg 220-230; v tubah 200 g 65-67 lir komad; celi paradižniki v škatlah 1200 g 130-150 lir komad, v škatlah 500 g 75-80; grah v škatlah 1 kg 195-210; grah v škatlah ½ kg 205-215 lir kg; fižoi v škatlah ½ kg in 1 kg 200-220; gobe v kisu v škatlah 5 kg 1300-1500; čebulice v kisu v škatlah 5 kg 220-250; marmelada izbrane vrste v škatlah 5 kg 240-260, v škatlah ½ kg 260-270; mešana marmelada iz jabolk in sliv v sodčkih 170-180 lir kg, v škatlah 5 kg 180-190.

ZELENJAVA IN SADJE

MILAN. **Zelenjava:** suh česen 270-350 lir kg; cvetača 40-50; ohrovt 28-35; cikorija 40-48; čebula 38-46; olupljene čebulice 110-160; žajbelj in rožmarin 250-300; svež fižol Vigevano 90-125; koromač I. 70-30, II. 35-46; gobe 700-900; solata endivija 57-75; krompir Bintje 35-40; Majestic 33-35; rumena paprika 90-140; paradižniki 65-100; peteršilj 57-75; repa 35-42; zelena 46-58; špinača 50-90; bučice 110-130; buče 35-40.

Sadje: kostanj navaden 40-80; kostanj marroni 120-180; kaki 40-70; jabolka navadna mešana 25-46; Delicious I. 85-130, II. 46-70; Jonathan 80-115; hruške navadne mešane 46-60, Clairgeau 70-100; Kaiser 100-165; grozdje Regina 80-120; črno grozdje Isabella 35-46; limone 160-210; praženi zemeljski lešniki 250-260; smokve 80-110; mandeljni 350-370; lešniki 360-370; orehi navadni 125-150; orehi Sorrento 290-300; bosanske slive 70-80 250-260, 80-90 350-360; slive iz Kalifornije 20/30 350-570, 30/40 500-510; suho grozdje 200-300.

KOŽE

MILAN. Surove kože: krave z glavo in parklji do 30 kg 230-235 lir kg; nad 30 kg 230-235; junci z glavo in parklji 40-50 kg 220-230, nad 50 kg 210-220; biki nad 40 kg 160-170.

Surove osoljene kože: teleta brez glave in parkljev do 4 kg 750-780, 5-6 kg 750-780; 6-8 kg 630-650, 8-12 kg 510-530, 12-20 kg 360-410; žrebeta do 12 kg 350-380; konji 210-230; mezgi 140-150; osli 100-110; jagnjeta belo krzno 50-60 kg za 100 kož 850-875 lir kg, s krznom drugih barv 575-600; ovni 150-180 kg za 100 kož 500-530; kozlički 26-31 kg za 100 kož 1700-1750, nad 31 kg 1750-1800; koze 120 kg za 100 kož 820-870.

Kože iz čezmorskih dežel fco italijansko skladišče, ponovno pretehtano blago: Cordova Sierra 85/15 10-11 kg 340-350 lir kg; Capetown suhe 80-20 funtov 390-400; Capetown suhe kože 30-40 funtov 80/20 295-315; Addis Abeba 40/50/10 do 8 funtov 335-345, 8-12 funtov 310-320, nad 12 funtov 270-280; kože iz Somalije do 4 funte 670-680, 4-8 funtov 570-590, 8-12 funtov 510-530; 12-16 funtov 430-460.

Zajčje kože bele 10 kg za 100 kož 825 do 850 lir kg, nad 15 kg za 100 kož 950 do 1000, sivo krzno 10 kg za 100 kož 480 do 500, nad 15 kg za 100 kož 590-600.

MEDNARODNA TRŽIŠČA

CHICAGO	3.10	17. 10.	11. 1.
Pšenica (stot. dol. za bušel)	228¾	231 ⅛	236½
Koruza (stot. dol. za bušel)	138	135¾	138.¼
NEW YORK			
Baker (stot. dol. za funt)	39.—	37.—	36.—
Cin (stot. dol. za funt)	103.37	107.—	114.—
Svinec (stot. dol. za funt)	16	16.—	15.80
Cink (stot. dol. za funt)	13.50	13.50	13.50
Aluminij (stot. dol. za funt)	27.10	27.10	27.10
Nikelj (stot. dol. za funt)	64.50	64.50	64.50
Bombaž (stot. dol. za funt)	34 60	33 93	34.45
Živo srebro dol. za steklenico	257.—	257.—	257.—
Kava (stot. dol. za funt Santos 2)	61.75	61.25	61 50
LONDON			
Baker (f. šter. za d. tono)	292½	281.—	295½
Cin (f. šter. za d. tono)	782—	813 —	885
Cink (f. šter. za d. tono)	95¼	96½	100.¼
Svinec (f. šter. za d. tono)	115.½	115½	119.¼
SANTOS			
Kava Santos C (kruzejrov za 10 kg)	498.—	497.10	500.—

Gibanje cen v tednu do 26. oktobra še ni zaznamovalo posledic, ki se te dni pojavljajo zaradi nove napetosti ob Sueškem prekopu, oziroma med Izraelom in Egiptom. Cena bakra je nazadovala, medtem ko so napredovale cene žitaricam, kavčuku in volni.

ŽITARICE

Cena pšenici je v Chicagu v tednu do 26. oktobra napredovala od 231 5/8 na 234 5/8 stotinke dolarja za bušel, cena koruze pa od 134 5/8 na 137 stotinke dolarja za bušel. ZDA so sklenile s Španijo pogodbo za dobavo 2,400.000 bušlov koruze v zameno za druge proizvode. Računajo tudi z možnostjo, da bodo ZDA poslale na Poljsko žito kot gospodarsko pomoč.

SLADKOR, KAVA, KAKAO

Cena sladkorja je ostala v bistvu neizpremenjena. V New Yorku je nazadovala od 3,24 na 3,23 stotinke dolarja za funt. Cena kavi (pogodba M) je v New Yorku nazadovala od 73,25 na 73,14 stotinke dolarja za funt. Pridelek v Braziliji v sezoni 1956/57 ceni ameriško ministrstvo za kmetijstvo na 1 milijon 066.560 ton, tako da bo na razpolago za izvoz 886.560 ton. Kakao je v New Yorku napredoval od 23,20 na 23,53 stotinke dolarja za funt. Napredovanje cene pripisujejo možnosti stavke pristaniških delavcev v New Yorku; sicer bi ta skok cene ne bil opravičen, ker bo letošnji svetovni pridelek rekorden in bo znašal 835.000 ton, to je kakor lansko leto.

VLAKNO

Cene bombaža so v bistvu neizpremenjene. V New Yorku je bombaž notiral 34,40, to je prav toliko kakor prejšnji teden. Po novem načrtu je državna ustanova Commodity Credit Corporation prodala že 4,600.000 bal bombaža. V Pakistanu bodo posejali v sezoni 1956/57 3,300.000 akrov več zemlje, to je 8,3% več kakor prejšnje leto. Bombažna borza je bila v Bremenu zopet odprta. Aleksandrija: Karnak 114,50 (prejšnji teden 114,80) talarja za kantar, ašmuni 81,25 (81,15). Volna je v New Yorku napredovala od 144,5 na 147 stotinke dolarja za funt za vrsto suint, proti takojšnji izročitvi.

KAVČUK

V New Yorku je cena v tednu do 26. oktobra napredovala od 32,35 na 34,50 stotinke dolarja za funt. V Londonu od 26 3/4 na 27 3/8 penija za funt. V ZDA računajo, da bo svetovna potrošnja kavčuka v desetih letih napredovala za 50%; leta 1960 naj bi dosegla 3,600.000 ton in leta 1965 4,400.000 ton, medtem ko je lani znašala 2,900.000 ton.

KOVINE

Cena elektrolitičnega bakra je v Londonu dosegla najnižjo raven v zadnjih 18 mesecih, ko je Rhodesian Selection Trust nenadoma znižal cene. Cena je padla za okoli 15 funtov šterlingov pri toni. V New Yorku je padec cene znašal okoli 6 stotink pri funtu, čeprav so ostali uradni kurzi neizpremenjeni. Neizpremenjena je ostala cena Antimona Laredo pri 33 stotinkah za funt; litega železa pri 63,04 dolarja za tono, medtem ko je cena starega železa napredovala od 56,17 na 56,83 dolarja za tono. Živo srebro neizpremenjeno pri 255 do 257 dolarjev za steklenico. Cene barvastih kovin na nemškem trgu 26. oktobra: cin 986 DM za 100 kg, svinec 132,02-132,31 DM, cink 110,96-111,26 DM za 100 kg.

BORZA

VALUTE V MILANU

	17. 10. 1956	30. 10. 1956	Min.	Maks.
Dinar (100)	85	76	76	90
Funt šterling	6425	6.450	6400	6.450
Napoleon	4.750	4.750	4700	4775
Dolar	623.50	623.50	—.—	—.—
Franc. frank (100)	156.25	155. -	155,—	159.75
Švicarski frank	145.50	145.50	—.—	—.—
Funt št. papir	1.624	1.630	1.624	1 645
Avstrijski šiling	23 --	23,—	—.—	--
Zlato	716 --	718	716	718

BANKOVCI V ZURIHU

30. 10. 1956

ZDA (1 dol.)	4.28	Belgija (100 fr.)	8.59
Anglija (1 f.št.)	11,20	Holand. (100 fl.)	110.70
Francija (100 fr.)	1.05	Švedska (100 kr.)	82.—
Italija (100 lir)	0.67	Izrael (1 f.št.)	1.30
Avstrija (100 š.)	16.92	Španija (100 pez.)	8.85
Češkoslov.	11.88	Argent (100 pez.)	13,20
Nemč. (100 DM)	100.80	Egipt (1 f.št.)	9,60

VREDNOSTNI PAPIRJI V TRSTU

	18. 10. 1956	20. 10	min.	maks.
Južna železnica	1.460	1.460	—.—	—.—
Splošne zavarov.	19.300	19.300	—.—	—.—
Assicuratrice	4.370	4.370	—.—	—.—
Riun. Adr. Sic.	6.200	6.200	—.—	—.—
Jerolimič	9.000	9.000	—.—	—.—
»Istra-Trst«	545	545	—.—	—.—
»Lošinj«	12.500	12.500	—.—	—.—
Martinolić	6,500	6.500	—.—	—.—
Premuda	21.900	21.900	—,—	—.—
Tripković	16.200	16.200	—.—	—.—
Openski tramvaj	2.385	3.200	2385	3200
Terni	272.—	272.—	—.—	—.—
ILVA	480.—	480.—	—.—	—.—
Zdr. jadr. ladjedel	325.—	335,—	325	335
Ampelea	1,450	1.450	—.—	—.—
Arrigoni	1.000	1 000	—.—	—:—

Vestnik KMEČKE ZVEZE

SEDEŽ: TRST - ULICA FABIO FILZI ŠT. 10 I - TELEFON ŠT. 54-58

Krompir kot krma za domačo živino

Čas spravljanja krompirja je že mimo. O tem, kako ravnamo z izkopanimi gomolji, je bilo govora v enem prejšnjih člankov. Danes hočemo izpregovoriti nekaj besed o izkoriščanju drobnega in poškodovanega krompirja za krmljenje živine in za pitanje prašičev ter govedi.

Najprej moramo poudariti, da imajo na naših revnih kmetijah, ki se bavijo z živinorejo, velik pomen še tako nevažne snovi, ki lahko služijo za sestavo in dopolnitev obroka. Dobro vemo, da je krma, ki jo pridelamo na naših tleh, zelo revna in količinsko ne zadostuje za preskrbo goveda in drugih živali na kmetiji. Zaradi tega ne smemo zanemarjati preskrbe zadostne količine krme vseh teh živali.

Pri kopanju krompirja ne smemo zametati niti drobnih gomoljčkov (šiške), in to iz dveh vzrokov. Take šiške bi prihodnje leto pognale stebelca in bi nam zaplevelile njivo, poleg tega bi s tem zavrgli odlično krmo.

Oglejmo si, kakšna izguba nastane, če ne pobiramo tudi drobnih gomoljev. V naših razmerah pridelamo približno 56 stotov krompirja na hektar.

Leta 1954 smo pridelali na našem ozemlju približno 57.000 stotov krompirja. Če pri tem upoštevamo, da odpade približno 20% pridelka na drobne gomolje, vidimo da pri zanemarjanju te postavke zavržemo vsako leto 11.000 stotov krompirja, ki bi nam lahko služili za krmljenje prašičev in drugih domačih živali. Če bi cena enega kg. takega krompirja znašala le 5 lir, bi prišli do zaključka, da gre vsako leto v izgubo približno 5 milijonov lir.

Mislim, da ta primer dovolj nazorno kaže, da ravnajo gospodarji, ki puste drobne gomolje na njivi, skrajno negospodarsko.

Rekli smo, da je krompir zelo važno hranivo posebno za pitanje prašičev. Tem ga pokladamo parjenega. Dobro vemo da prašič ne prebavlja tako dobro razna sveža krmila kot govedo. Zaradi tega, moramo krompir najprej oprati nato opariti v kotlih ter ga ohladiti. Šele nato ga lahko pokladamo prašičem. Parjeni krompir je podvržen kisanju. Zato ga ne bomo nikdar pokladali še nekaj dni po kuhanju. Nekuhani krompir vsebuje nekaj vitamina A, precejšnje količine vitamina B, a največ vitamina C. Pri parjenju se ti vitamini razgradijo. Zato pokladamo goveji živini rajši neoparjene gomolje in še rajši suhe krompirjeve rezance.

Prav tako pride krompir v poštev za krmljenje koz, ovac in perutnine. Gomolj je sestavljen iz 25% suhe snovi in 75% vode. Od teh 25% suhe snovi odpade 20% na škrob, ostalo pa na surove beljakovine, na nebeljakovinaste dušične sestavine in nezgorljive snovi, ki tvorijo pepel.

Ne smemo pozabiti, da vsebuje krompir izredno majhne količine apna, dočim je v njem nekaj več fosforja. Zato bomo morali sestaviti obrok še z drugimi krmili. Enostransko krmljenje živine ni nikdar na mestu, ker nobeno krmilo ne vsebuje vse snovi, ki jih živina potrebuje za svoje vzdrževanje in za proizvodnjo.

Krompir je splošno zelo lahko prebavljiv, tako da ga organizem skoraj popolnoma izkoristi. Ker vsebuje zelo majhne količine beljakovin, je manj primeren za molzne krave, za podmladek in za doječe svinje, dočim je izredno dober za pitanje tako prašičev kot goveda katerega nameravamo prodati za zakol (stare krave, stari voli itd.). Dnevni obrok za molzne krave in za delovne vole znaša lahko največ 10-12 kg., za pitanje volov in krav gre lahko tudi do 25 kg. krompirja dnevno. Mladi živini damo mnogo manjše obroke. Ovcam in kozam damo 1-2 kg. dnevno.

Izmed vseh domačih živali najbolše izkoristijo krompir prašiči v dobi pitanja. Kadar je v obroku zadostna količina beljakovin, lahko pokladamo prašičem 6-8 kg. parjenega krompirja na vsakih 100 kg. žive vage.

Čebelarji, izprašajmo si vest!

Po poizvedbah pri goriškem in pri tržaškem kmetijskem nadzorništvu ter po razgovorih z raznimi čebelarji sklepam, da je bila čebelarska letina tudi v tem letu kakor v letih 1954 in 1955 ne samo klavrna, ampak revna. Pridelka na medu pri posameznih čebelarjih je bilo malo ali nič. Nekateri čebelarji so sicer odvzeli po robinjevi — (akacijevi) paši nekaj meda in ga precej drago prodali, to je do 375 lir za kg; ker pa je odrekla poletna in jesenska paša, so ostali panji brez zadostne zaloge za zimo in si morajo čebelarji pomagati s sladkorjem ali z melitozijevim izdelkom, kar je za čebele vsekakor le surogat, to je nadomestek za silo. Letos ni medu. Kot vzrok navajajo čebelarji hud zimski mraz in mrzlo neugodno deževno vreme ob cvetenju robinje (akacije) sadnih dreves in travnikov. Čebelne družine so bile šibke in zaradi pomanjkanja zadostne zaloge medu je pomrlo mnogo čebel ne le v posameznih panjih, marveč tudi mnogo čebelnih družin.

Teh neprilik, to je, da je pomrlo mnogo čebel in da ni bilo in ni medu, niso krivi le neugodni vremenski pojavi marveč tudi vaša zanikrnost in malomarnost neznanje pri oskrbovanju čebel. Čebele niso bile dovolj močne pri vzimljenju v jeseni 1955, niso imele zadostne zaloge meda v panjih, a tudi ne zadostne toplote ne po zimi in posebno spomladi.

Spomladi niso bile krmljene z razredčenim medom ali mešanico meda in sladkorja. Čebelar, roko na srce in priznaj »Tudi jaz sem kriv tega neuspeha!«

L. Bč.

MNOGO PARADIŽNIKOV V ITALIJI

V okolici Parme, kjer je zelo razvito pridelovanje paradižnikov, je bil letos pridelek izredno dober. Njegovo vrednost cenijo na 788 milijonov lir. Površina zasajena s paradižniki je bila letos manjša. Na 1 hektaru so pridelali povprečno 500 stotov paradižnikov, ponekod celo 600.

Tudi v jugoslovanskih Brdih je bil pridelek paradižnikov izredno dober.

BOLEZEN NA KOSTANJU. »Matajur« poroča, da je kostanj v okolici Čedada napadel neke vrste rak. Proti širjenju te bolezni se borijo s tem, da posekajo drevesa. Na Tržaškem je še prav malo kostanja, ki je vendar zelo koristno drevo; saj nam daje užiten plod, a hkrati tudi les, ki je uporaben zlasti za izdelavo vinske posode.

CENE ŽIVILA NA SEŽANSKEM SEJMU

Na zadnjem sežanskem sejmu goveje živine so prodajali povprečno po 127.000 dinarjev glavo. Na sejmu v Prestranku so krave z rodovnikom dosegle celo ceno 132.000 dinarjev, telice pa 124.000.

V REPNU NA TRŽAŠKEM KRASU je bilo letos silno malo terana. Pridelek je morda dosegel komaj polovico lanskega. Ko je grozdje cvetelo, mu je zelo škodoval dež, pozneje pa je nastopila še suša.. Ajdo je zelo pobila toča.

Kmet in vrtnar v novembru

Na njivi: v kolikor nam vreme dopušča, nadaljujemo s setvijo ozimin; sicer je sedaj že malo kasno, vendar to delo še vedno lahko opravimo, če pri setvi sejemo nekaj semena več. Najboljše bo, če sejemo s sejalnikom, ker je v tem primeru oskrbovanje posevkov mnogo lažje in rastline se enakomerneje razvijajo; imajo namreč več zraka in prostora na rapolago. Ne smemo pozabiti na parcele, ki bodo ostale nezasejane čez zimo. Precraji jih moramo in pustiti brazde v surovem stanju. Šele spomladi bomo šli nadnje z vlačo, kateri bo sledila brana.

V vinogradu: Z rezjo bomo še počakali, dočim ne bomo odlašali z jesenskim oranjem ali okopavanjem vinograda. Pri tem opravilu bomo zemljo zmetavali ob trte tako, da bomo napravili ob trtah nekakšni greben, ki bo ščitil rastline pred zimskimi mrazovi.

V sadovnjaku: Bomo presajali sadna drevesa. Jeseni ne smemo gnojiti sadnih drevesa s dušikovimi gnojili. Obstaja nevarnost, da rastline poženo mlade poganjke, kateri pozimi lahko zmrznejo. Sedaj torej ni čas za polivanje kolobarjev z gnojnico. To opravilo bomo rajši prenesli na pomlad. Lahko pričnemo z obrezovanjem sadnega drevja, da ga tako pripravimo za prvo zimsko škropljenje.

Na vrtu: Bomo povezali endivijo. S tem delom bi lahko pričeli že poprej. Povezati moramo večje rastline, da se listi pobelijo, dočim pustimo manjše še nepovezane, da lahko rastejo. V mesecu novembru bomo bolj poredkoma zalivali zelenjavo, in sicer to ne bomo v večerih, ampak v jutranjih urah. Okopavanje in zatiranje plevela je še vedno na mestu, četudi ni tako nujno potrebno kot poleti.

V kleti: Skrbno nadzorujmo, kako poteka tiho vrenje in čiščenje vina. Sedaj bo kmalu nastopil čas, ko bodo kmetje izvršili prvi pretok. Ob tej priliki ne bo odveč, če pustimo, da pride vino malo bolj v stik z zrakom, ker to pospešuje čiščenje. Če je vino še sladko moramo paziti, da se ne pokvari. Radi tega ga moramo žveplati tako, da zažgemo v sodih nekaj kalijevega metabisulfita (6-10 gr. na 100 l.).

Naš vinogradnik se storjene napake ni zavedal in ker si ni znal pomagati, je iskal dobrega sveta. Svetovali smo mu, naj mrtvi mošt izlije na zraku v večjo kad (»šemplo«), da se prezrači. Nato naj dene polovico mošta zopet v sodček in drugo polovico naj prilije iz kipečega sodčka. Drugo polovico naj vlije iz kadi v sodček, iz katerega je vzel polovico kipečega mošta. V vse tri sodčke naj dene približno po 20 gramov fosfornega amonija (ammonium phosphoricum), ki je dobro krepčilo za ošibljene kipelne glivice. Tako pripravljen mošt naj pusti vreti v toplejšem hramu.

Pomnite, da žveplo mori kipelne glivice in ustavi vretje ali »kuhanje« mošta! Kdor hoče imeti sladek mošt, naj pomori glivice z žvepljanjem ali z večjo dozo bisulfita; lahko ga uduši tudi s tem, da ga segreje na 60 stopinj C.

dr. L. Bč.

Če se mošt ne kuha

Neki tržaški okoličan, ki je računal, da bo pridelal 3-4 hl vina, je to količino mošta prelil v tri sodčke, ker ni imel ene same velike posode. Pred uporabo je sodčke dobro izpral in zažveplal. Pri tem pa se je prenaglil. Namesto da bi pustil po žveplanju sodčke vsaj 24 ur, da bi se žvepleni dim izkadil iz njih, je vlil mošt v sodčke tako, da se je žvepleni dim valil skozi veho na prosto. Posledica je bila, da mošt ni hotel začeti vreti oziroma, je začel šibko vreti samo v dveh sodčkih, a v tretjem prav nič.

Oglašajte v ‚Gospodarstvu'!

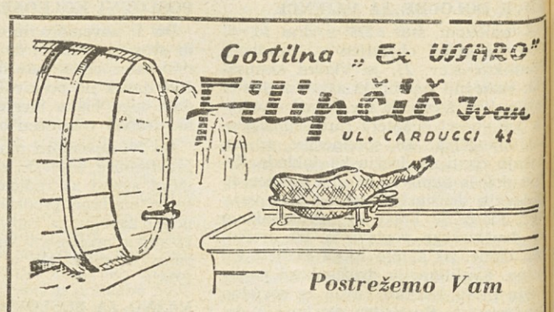

IMPEXPORT
TRST - ULICA CESARE BATTISTI 23-I
Tel. 44-208 - Telegr. IMPEXPORT - TRIESTE
UVAŽA: vsakovrsten les, drva za kurjavo, gradbeni material
IZVAŽA: tekstil, kolonialno blago in raznovrstne stroje
SPECIALIZIRANO PODJETJE ZA VSAKOVRSTNE KOMPENZACIJE

SPLOŠNA PLOVBA
Sedež Piran
Predmet poslovanja: pomorski prevozi dolge in obalne plovbe.
Centrala Piran — Telefon 57, 58
Komercialni oddelek: Ljubljana - Tel. 23-147
Telex: 031 85
Brzojav: PLOVBA Piran oz. PLOVBA Ljubljana

KMETOVALCI IN VRTNARJI, OBIŠČITE NAS!

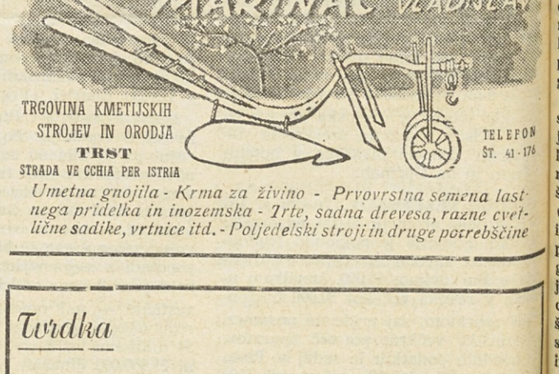

Umetna gnojila - Krma za živino - Prvovrstna semena lastnega pridelka in inozemska - Trte, sadna drevesa, razne cvetlične sadike, vrtnice itd. - Poljedelski stroji in druge potrebščine

Tvrdka
SILA JOŽEF
UVOZ IZVOZ
Vsakovrstni les za predelavo, rezan mehki in trdi les, jamski les in za kurjavo
TRST — Ulica F. Filzi št. 23 - Telefon 37-004

JUGOLINIJA
RIJEKA - Poštni predal 379
Telegrami: JUGOLINIJA - RIJEKA
Telefoni: 26-51, 26-52, 26-53
Teleprinter: JUGOLINE 02526
VZDRŽUJE REDNE BLAGOVNE IN POTNIŠKE PROGE
Z/NA JADRAN — SEV EVROPA vsakih 10 DNI
SEV. AMERIKA vsakih 15 DNI
BLIŽNJI VZHOD vsak teden
DALJNI VZHOD vsak mesec
GRČIJA in TURČIJA vsakih 15 DNI
Zastopstvo v Trstu: "NORD-ADRIA", Agenzia Marittima di V. BORTOLUZZI — Telegrami: „NORD-ADRIA" Trieste - Tel.: 37-613, 29-829 Uradi: TRST, Piazza Duca degli Abruzzi št. 1

Transadria d. d.
IMPORT - EXPORT
Vseh vrst lesa, trdih goriv in strojev za lesno industrijo
TRST - Sedež: ul. Cicerone 8/II - Telefon: ul. Cicerone 30214 - Scalo Legnami 96716

A. Donaggio-Trieste
USTANOVLJENA LETA 1912
IMPORT - EXPORT
ZALOGA BLAGA ZA ŽENSKE IN MOŠKE OBLEKE IN PODLOGE
RIVA TRE NOVEMBRE 9 — TELEFON 24-863
TELEGRAMI: DONAGGIO CHIESAGRECI TRIESTE

Ribarič Ivan
UVOZ ◆ IZVOZ
VSEH VRST LESA IN TRDIH GORIV
TRST - ULICA F. CRISPI 14 - TEL. 93-502
ULICA DELLE MILIZIE 19 - TEL. 96-510

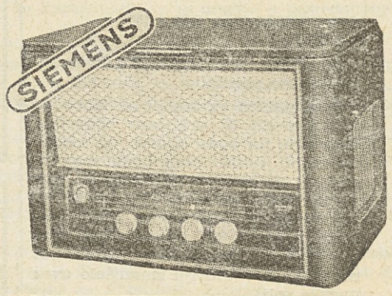
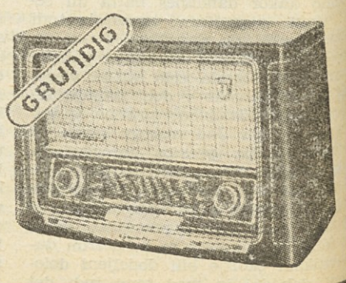
Radio TV - SOSSI
OPČINE — Trg Monte Re 4
Tel. 21-155 — 21-154 — (pri osnovni šoli)
PRODAJA IN POPRAVILA VSAK-VRSTNIH RADIO IN TV APARATOV. ZALOGA ELEKTRIČNEGA MATERIALA. RADIO-APARATI od 10.000 L. NAPREJ
POŠILJAMO DARILNE PAKETE V INOZEMSTVO — ZA JUGOSLAVIJO UGODNI PLAČILNI POGOJI!